

Arany postala
plátó in num.
No. 244716/929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj, Str.
Baron L. Pop

10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. — Az
Hirdetések díjazás szerint. — Az
"UJ KELET" a transilvániai és
banaai zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő, Admi-
nistrátor delegat si girant responsa-
bil-Felelős igazgató: Schwarz Endre,
Proprietar—Tulajdonos: Fraternitas
S.A.R. de Editura. Registrul publica-
tionilor perioadice No. 43. Dos. 889
1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Péntek, március 3.
1939—5699. Adar 12.
XXII. évfolyam, 51. szám.

VILAG TÜKEK

A zsidókérdés a népszövetségi ligák uniójának konferenciáján

Meg kell állnunk egy percre annál a rövid beszámolóknál, amelyet a távirati irodák rö-
pítettek világgá a népszövetségi ligák nem-
zetközi uniójának genfi üléséről. Szó volt
ezen az ülésen általában a kisebbségek kér-
déséről és különösen a romániai kisebbségek
sorsáról, de beszéltek a romániai zsidók
problémájáról is, amelynek tárgyalása során
a palesztinai népszövetségi liga delegátusa
a romániai zsidóknak nemzeti kisebbségként
való kezelését kérte és kisebbségi statutumot
váró kezeltetésre. A szobanforgó távirati
sürgött számokra. A szobanforgó távirati
tudósítás, amely az Uj Kelet hasábjain is
megjelent, azt közli, hogy Pilat román dele-
gátus részben a Népszövetség által összehi-
vándó és a keleteurópai zsidók emigrációjá-
ról tárgyaló nemzetközi konferenciá összehi-
vását sürgette, másrészt ellenvetéssel élt a
palesztinai delegátusnak a zsidóknak kisebbs-
ségként való kezelésére irányuló kérésével
szemben. A távirat azt is közli, hogy ehhez
az ellenvetéshez báró Jósika János, a román-
iai magyar népszövetségi liga kiküldöttje
is csatlakozott.

Léhet, hogy a távirati tudósítások nem ad-
ják hűségeen vissza a genfi ülésen kifejtett
álláspontokat, mert különben rendkívül ne-
hezen tudjuk elképzelni, mi indokolta Pilat
román delegátus álláspontját és persze még
kévesebb érthető, hogy miért kellett báró Jó-
sika Jánosnak, mint a magyar kisebbség kép-
viselőjének ehhez az elgondoláshoz csatlakoz-
nia és a zsidóknak kisebbségként való ke-
zelése ellen nyilatkoznia.

Am ha a genfi gyűlés úgy is folyt le,
amint arról az első jelentések beszámoltak,
tudnunk kell azt, hogy a népszövetségi ligák
uniója nem hivatalos szervezet. Népszövet-
ségi ligáknak az egyes országokban azokat a
társadalmi uton létrejött alakulatokat hív-
ják, amelyek a Népszövetség magasabb cél-
jainak előmozdítására szerveződtek meg az
ország hivatalos képviselőitől függetlenül.
Ezek a ligák a népszövetségi gondolatoknak,
mint amilyen az általános béke, leszerelés,
kisebbségvédelem, kábítószerek és leányke-
reskedelem elleni küzdelem, naptárreform,
szociális munkatörvények, stb. társadalmi
uton való terjesztésével foglalkoznak. E li-
gáknak, amelyek egyidőben csaknem vala-
mennyi népszövetségi tagállamban igen élénk
működést fejtettek ki, van egy keretszerve-
zetük, a népszövetségi ligák uniója, amely
évről-évre konferenciát tart Genfben és
igyekezik szuggesziókkal ellátni a tulajdon-
képpen Népszövetséget.

Romániában van egy román népszövetségi
liga és egy magyar népszövetségi liga is,
amelyeknek képviselői most az általános ro-
mániai kérdésben, az új kisebbségi rezsim
hatása alatt a genfi konferencián közös
platformra helyezkedtek és Pilat és báró
Jósika János közösen állapították meg, hogy
a romániai kisebbségi kérdés rendezése jó és
egészséges uton halad.

Eddig rendben volna a dolog. Az azonban,
fura, hogy Pilat, aki mint fentiekből kiderül
nem hivatalos román delegátusként, hanem a
független társadalmi szervezetet alkotó né-
pszövetségi liga megbízottjaként vett részt
ezen a konferencián, a zsidók kisebbségként
való kezelése ellen nyilatkozott. Furcsa azért,
mert egyrészt hivatalos román helyről a mai
rezsim vezetőinek részéről ilyen álláspont
seholsem hangzott el. De érthetelen azért is,
mert éppen Pilat volt az, aki a ligák unió-
jának eddigi konferenciáin mindig elismerte
a romániai zsidóság kisebbségi helyzetét és
jogait. Fokozottabban érthetetlen báró Jó-
sika Jánosnak a felszólalása, — ha valóban
úgy történt meg, — hiszen báró Jósikára is
vonatkozik az, hogy a konferencián nem mint
az erdélyi magyarság hivatalos képviselője,
hanem csak mint a népszövetségi liga meg-
bízottja vett részt, mégis különös volna, ha
éppen egy kisebbségi politikus akarna a
mintegy nyolcszáz ezer főnyi román zsidó-
ságot a romániai népek közösségéből kizárni.
Báró Jósika János valószínűleg nagyon jól
tudja, hogy — amint azt dr. Balogh Arthur
a romániai magyar népszövetségi liga egy-
kori elnöke is kifejti a kisebbségi kérdésről
írott könyvében, — a kisebbségvédelmi szer-
vezetek létrejöttében a legnagyobb szerep
éppen a zsidó kisebbség delegációinak volt

Az olasz önkéntesek hazarendelését kérte Franco Mussolinitől

A madridi kormány sorozatos minisztertanácsa. Franciaország Petain marsallt, Anglia Hodgson nevezte ki burgosi követévé

Martinez Barrio a spanyol köztársaság új elnöke

London, március 2. A Daily Mail tudni
véli, hogy Franco felkérte Mussolinit, hívja
vissza Spanyolországból az olasz légiót.
Gamberra, a spanyolországi olasz légió pa-
rancsnoka, állítólag Cadixből Rómába repült
és személyesen adta át Franco üzenetét
Mussolininek.

Hír szerint Bonnet a külügyi bizottság tit-
kos ülésén közölte ezt a hírt, valamint Beck
lengyel külügyminiszternek arról az ígérte-
ről is beszámolt, hogy Lengyelország katonai
segítséget nyújtana Franciaországnak, ha
ezt idegen hatalom megtámadná.

A madridi kormány fontos minisztertanácsa

Madrid, március 1. (Rador). Alicante kö-
zelében, egy faluban, minisztertanácsot tar-
tott szerdán a köztársasági kormány, amely-
nek vezérelve a következő közleményt
adták ki:

„A kormány kézhez vette Azana lemondá-
sának hivatalos bejelentését. Az alkot-
mány 74-ik szakasza értelmében a cortex
elnöke látja el az elnöki teendőket, ha ez a
magas tisztség megüresedik. Ennek meg-
felelően Martinez Barrio foglalta el a köz-

társasági elnöki széket. A kormány az al-
kotmány 68 és 74-ik szakaszaiban foglalt
intézkedések megvalósításának lehetőségeit
tanulmányozza.”

Jó hírrel közölték a körök szerint Martinez Barrio
kijelölését követő 8 napon belül, az alkot-
mány előírása értelmében összehívják az il-
letékes fórumokat az elnök megválasztására.
A választásnak az összehívást követő egy
hónapon belül meg kell történnie.

Madridi körök szerint Azana lemondása
homályos helyzetnek vet véget. A köztársas-
ágiak azt követelték Azanától, térjen vissza
az országba, remélve, hogy azután sikerülni
fog átszervezni a kormányt a köztársasági
partok szélesebb bevonásával. A helyzet
most Martinez Barrio hazatérésétől függ.
Madridban számoltak Azana lemondásával.
A közvélemény nyugodtan várja a lemondást
követő alkotmányos kérdés megoldását —
jelenti az Havas.

A köztársasági minisztertanács üléseit a
legnagyobb titoktartással kezelik. Feltevé-
s szerint állandó minisztertanácsot tart a kor-
mány, amelynek tagjai megszakítás nélkül
dolgoztak a keddről szerdára virradó éjszaka
és munkájukat folytatták szerdán este is.

A köztársaságiak tovább folytatják a védelmet

Miaja tábornok szerdán este Madridba ér-
kezett Manuel Matalana tábornok, a közép-
spanyol haderők parancsnokának társaságá-
ban. Miaja hosszú megbeszélést folytatott
Escado tábornokkal, akivel megtárgyalta a
köztársasági Spanyolország védelmére vo-
natkozó összes kérdéseket. Modesto ezredes
tábornokká léptették elő. Az új tábornok
mindössze 31 éves.

Petaim marsall a francia követ

Bilbao, március 2. (Rador). A nemzetiek
hivatalos közleménye szerint repülők bom-
bázták Gandia, Cartagena és Valencia kikö-
tőit és megrongáltak egy köztársasági tor-
pedórombolót. A többi fronton csend van.

Francó tábornok szerdán este fogadta a
német, olasz és japán nagyköveteket, akik-
kel a kommunistaellenes egyezményhez való
csatlakozás ügyében tárgyalt.

Párizs, március 2. Petaim marsallt Fran-
ciaország burgosi követévé nevezték ki.
Petaim marsall burgosi francia követévé
való kinevezését Franco meleg helyesléssel
fogadta, amit azzal magyaráznak, hogy
Francó tábornok örömmel látja Petaim mar-
sallt Burgosban, akivel alkalma volt együtt
működni a marokkói rifftáborok idején.
A nemzeti spanyol kormány értesítette az

angol kormányt arról, hogy elfogadja Sir
Robert Hodgsonnak burgosi angol követévé
való kinevezését.

Amerika is elismeri Franco kormányát

Washington, március 2. Roosevelt köztár-
sági elnök szombaton tárgyalni fog a kor-
mány tagjaival és a haderő vezetőivel Franco
kormányának elismeréséről. Kiszivárgott hí-
rek szerint az Egyesült Államok megfelelő
garanciák ellenében hajlandók elismerni
Francó tábornokot.

A cseh határok biztosítását kéri Prága Berlintonól

London, március 2. A Times prágai jelen-
tés alapján úgy értesül, hogy a cseh kor-
mány meg szeretné kapni német részről az
új cseh határok biztosítását. Tudvalevőleg
Hitler ezt feltételhez kötötte, még pedig a
cseh gazdasági és politikai élet megszilárdu-
lásához. Ez azonban az ország belpolitikai
helyzete miatt egyre késlekedik.

most a kisebbségi jogokat a romániai zsidó-
ságtól, s hozzá nem abban a régi, lejárt ér-
telemben, hogy a zsidók azért nem kisebbs-
ségek, mert teljesjogu polgárok és így vagy
az uralkodó többséghez, vagy valamelyik
más nemzeti kisebbséghez tartoznak, hanem
abban az új értelemben, amely a zsidókat,
mint külön csoportot, de nem mint egyenlő
jogokkal rendelkező népkisebbséget tekinti.
Mindenesetre szükséges volna megtudnunk,
hogyan vélekedik erről a felszólalásról és
általában a Genfben szőnyegre dobott prob-
lémáról a romániai magyarság hivatalos kép-
viselője, a magyar népközösség.

Az ir terroristák

Az ir szélsőségesek, akik Angliában sorozatos
bombamerényeket követtek el a tel-
jesen független ir köztársaság gondolatáért,
évszázados titkos szervezeti hagyományokra
tekintenek vissza. A titkos politikai szerve-
zetek döntő szerepet játszottak, valahány-
szor Irországot ismételtén vérfolyam áraszt-
totta el, polgárháborúk, felkelések, minden-
képpen mindenki elleni terrorja, elnyomatás
és határtalan kizsákmányolás nyomtak rá
bányegüket a nép életére. Midőn I. Károly
király idején a proskribált katolikusok össze-
foglaltak, a bevándorolt telepes protestánsok-
kal szembeni védekező harcuk a „defenders”-
re támaszkodott, akiknek vezetője a legen-
dás Rory O'Moore, a törhetetlen forradalmár
típusa, a spanyol „Gardunában” tanulta
meg a földalatti technikát. Ez a szervezet,
amely Katolikus Ferdinánd alatt a zsidók és
mások ellen dühöngőss Spanyolországban, a
„defender”-nek mintaképe lett. 1641-ben a
defenderek felkelést rendeztek, amely bor-
zalmas protestáns-mészárlással fajult. Nyolc
évvvel később Oliver Cromwell egy példátlan
bosszuhadjárat során leverte a felkelő pa-
razztokat és bérlőket. A droghedai döntő
csata után négyezer férfit, sok nőt és gyer-
meket mészároltak le, az életben maradtok-
takat pedig kíméletlen gazdasági írtópoliti-
kával pusztították. Az igazi ir nacionalista-
k a mai napig sem tudták ezt elfelejteni.
„Droghedában úgy beszélnek Cromwell mé-
szárlásáról, mintha mostanában, alig nyolc
nappal ezelőtt történt volna” — írja Ir-
országból a helyzet egyik ismerője.

Amikor azután a protestánsok csaknem
egy évszázadon át kezükben tartották a
gyeplőt, számos titkos szövetségben szerve-
ződött meg az ellenállás. Ezt elsősorban az
angoloknak és iredre nézve katasztrofális
gazdasági politikája váltotta ki, fokozta az
éhínség, az Amerikába való tömeges kíván-
dolás és olyan állapotok, amelyek inkább
rabszolgaságra emlékeztettek. Elbocsátott
bérlők megszervezték a „Whiteboys” szö-
vetségét, akik fehér ingbe öltözve, éjjeli ki-
rándulásokon felgyújtották az uradalmakat.
Ez a társaság egy időn át olyan terrort fej-
tett ki, hogy 1762-ben külön törvényt kel-
lett hozni ellenük. Ez a törvény azonban
nem segített. 1775-ben a Whiteboysok, akik
„Levellers”-nek is nevezték magukat, nem-
zeti veszedelmmé váltak. Annál is inkább,
minthogy időközben számos hasonló tenden-
liájú mellékszervezet is alakult. Minthogy az
angol nagybirtokosok nyomása nemcsak a
katolikus, hanem a protestáns bérlőkre is
rénhezvedett, ezek is terroristá alakulatokat
szerveztek, mint például az „Oakboys”.
Ezek éjjeli expedíciók során tölgyfaágat vi-
selttek sapkájukon. A protestáns titkos szer-
vezetek között szerepelt az Ulsterben alak-
ult „Peep-of-Day Boys”, amelyből később
az „Orangemen” szervezet alakult ki.

A francia forradalom ideje alatt már az
„United Irishmen” dolgozott, amelyben pro-
testáns és katolikus iredk együtt dolgoztak a
„Zöld sziget” függetlenségének kiharcolásá-
ért. A szövetség titkos körökre oszlott, ame-
lyeknek legfeljebb 40 tagja lehetett. A pá-
holy „mestere” abszolút hatalmat gyakorolt
három alvezető felett, akik viszont a páholy
12-12 tagjának irányításáért feleltek.

Egyetlen év folyamán a St. Patrick s Boys
196 gyilkosságát jegyezték fel. De versenyre
keltek velük más titkos szövetségek is a
véres terrorban, a tized elleni harcban, ame-
lyet az ir katolikusok anglikán papoknak
kellett, hogy fizessenek és az elviselhetetlen

RCIUS I.
seit. Francia
lapítják, hogy
Mussolini igé-
sajtó utján je-
onnal megkez-
rt Olaszország
Spanyolország-
hogy Francia-
nem történe
beszéd hangzik
döntő hónapja
ónapja kivéte-
og hozni a fa-
og számára. A
fasiszta párt
jelzi a Duce
előtt. Március
bizottság ülése-
z a társadalmi
fasiszta nagy-
2-én a Forum
fasiszta forra-
a hadirokkan-
meg a fasisók
r olvassák fel
Badoglio mar-
tában hajóra-
fél.
dik Madridban
ól, hogy Mad-
sosz uralkodik.
ekülnek a dé-
knyebben
egyik madri-
a köztársasági
asával a harc
ágiak nem te-
gyek a fegy-
vezzenek ki a
s más módozatai-
szország
szélyek
ani agynökség
Veszélyes vá-
mentajja Hali-
ster nyilatko-
ritásról, mely
amelyeket ut-
meg, hogy
ró követke-
entés mozgás-
ely tudni sze-
urópai, vagy
léshöz fogják
an létezik ve-
ndja a Ppolic
i számára ve-
kerülne sor,
em az utjelző-
nobil szilárd
egától, de kü-
egétől. A Po-
i, hogy : fa-
ez: „Élj ve-
magyar
lógép
en Csapód köz-
rlatozás köz-
A repülőgép
dnagy, életét
házassága
mpul budapesti
y gróf Bánffy
épközösség el-
Arankával, z
ával. Az eskü-
t Szendi Ká-
latta el.
Lapkiadó R. T.
n L. Pop 18

árenda ellen. Midőn 1829-ben Dániel O'Connell az angol parlamentben keresztülítette a katolikusok emancipációját, a titkos szervezettek tevékenységében átmeneti szünet állt be. 1846-ban lángolt fel ismét, midőn az ír burgonyatermes megsemmisült és borzalmas éhínség keletkezett, amelynek legfontosabb következménye az írek Amerikába való tömeges kivándorlása volt. A titkos angol-ellenes tevékenység központja az Egyesült Államokba helyeződött át. Itt az eredetileg Párizsban alapított IRB (Irish Republican Brotherhood) terjedt el a leginkább. Ez a szervezet mind a mai napig hajtóereje maradt a radikális ir emancipációs törekvéseknek. Az IRB sorából alakult ki az IRA (Irish Republican Army), amelynek bombái robbannak most Angliában. Az IRB röviddel megalakulása után, több mint egynegyedmillió eiszánt aktivistát foglalt magában. A tagok nagy száma ellenére is különös súlyt helyezett arra, hogy a szervezet összeeszküvő alapon álljon. Csak a vezetők tudták, hogy ki tartja kezében a legfőbb irányítást. A tömegnek fogalma sem volt arról, hogy ki vezeti őket. Eskü kötötte az újonnan felvett tagokat a „független és demokratikus” ir köztársasághoz, úgy ahogy az „szívünkben már fel van építve”. Az IRB jelentős pénzforrások felett rendelkezett, amelyeket főleg fegyvervásárlásra fordítottak.

Az ir történelem egyik leghírhedtebb vértette a dublini Phoenix parkban elkövetett gyilkosság (1882) nem az IRB műve volt. A merényletet, amelynek során Lord Frederick Cavendish, Írország miniszterét és Thomas Burke alminisztert meggyilkolták, egy másik titkos szervezet, a „Invincibles” követte el, amelyet egy P. I. Tynan nevével alapított. Neve még a legközvetlenebb barátok számára is ismeretlen volt; a szövetségben egyszerűen „1. számnak” hívták. Tynan-ék kitűnő összeköttetései voltak angol körökben és senkinek sejtette róla, hogy eszenvedélyes ir nacionalista. A gyilkosság után a rendőrség 10.000 font jutalmat tűzött ki annak, aki a tettesről információkkal szolgálna. Ez a jutalom a beavatottak egyikét sem tette árulónak. Később, midőn a rendőrség 13 letartóztatást eszközölt, az egyik megtört a hallgatást és koronatanunak jelentkezett. Néhány hónappal később meggyilkolták.

Az IRB röviddel a világháború előtt hallatott ismét magáról. Midőn 1912-ben az Asquith-kormány javaslatai Sir Eduard Carson „Uster önkénteseinek” ellenállásába ütköztek és Dél-Írországban felállították az „Irish Wolunters” szervezetét. Míg egyrésztől a Fanny nevéű gőzös Larnében 35.000 német és osztrák Mouser- és Manlicher-puskát és csaknem hárommillió tödényt tett partra Carson „hadserge” számára, addig egy Ruanból jövő hajó, a White Yacht, az ir önkéntesek számára szállított fegyvert. Ezek a fegyverek szolgáltatták az alapját az Irish Republican Army felszerelésének, amely 1916 husvét vasárnapján szerencsétlenül támadást vezetett Anglia ellen és a világháború után az ir köztársaság ellen irányította a terrorista harcot. Az IRA-val külön angol titkosrendőrséget állítottak szembe. Könyörtelen harc indult meg, terror és ellen-terror, merényletek és represszáliák, rombolások és véres erőszak. Midőn Corkban „a köztársaság hat katonáját” felakasztották, ugyanazon városban ugyanazon este hat angol katonát lőttek le. A statisztika egyedül 1920-ban 230 halott és 370 sebesült rendőrt és katonát jegyzett fel.

Midőn 1921 december 6-án éjjel az angol kormány és az ir vezetők aláírták a megállapodást, amely az ir szabad állam létesítését mondja ki, testvérháború indult meg Írországban a szabad állam hívei és a De Valera vezetése alatt álló köztársaságiak között. A „hadserge” kettészakadt. A fegyvereket hasonló kérelmetlen dühvel és kegyetlenséggel fordították egymás ellen, mint amellyel az angolok ellen harcoltak.

De Valerát legyőzték, az IRA szétszélődött. 1932-ben azonban De Valera ismét visszaszerelte politikai hatalmát, amelyet azóta nem is adott ki kezéből. Írországnak Angliával szembeni függetlensége azóta jelentős mértékben haladt előre. Az ir köztársaság álma azonban még mindig él sokak lelkében. A szélsőségesek számára kevés az, amit eddig elérték. Ezért mozogódnak ismét, miután 14 éven át viszonylagos csend volt a titkos szervezetek körül. Az IRA-vezetők főleg fiatal emberek. „Generálisuk” Sean Russel, aki annak idején a végsőkig harcolt De Valera oldalán. Most azonban De Valera, Írország miniszterelnöke, kénytelen volt az IRA-t törvényen kívül helyezni.

— **Összeütközött két japán tengeralattjáró.** Tokióból jelentik: Hivatalosan közlik, hogy februárban két japán tengeralattjáró összeütközött. Kilenc tiszt és 72 katona meghalt.

Port-Saidban, kivándorlás első segély-állomásán

Német emigránsokkal egy hajón, amely partot keres a menekülteknek

Port-Said, február.

A sötét éjszakában uszó tengerjárón egyre nyugtalanabb a hangulat, ahogy közeledünk az egyiptomi kikötőhöz. Egy-két napja jelentkezésre hívták fel a hajó menekült utasait és közölték velük, hogy Port-Saidban ne hagyják el addig a hajót, amíg a fedélzetre nem jön a port-saidi zsidó segélybizottság. A hangulat hát igen reménytelen, mindenki angol fontokról álmodik, mindenki, mindom, mert jóformán az utasok legnagyobb része menekült. Birodalmi német, osztrák és cseh-szlovákiai zsidó menekültek. Szószólójuk most egy bizottság, amely főként fiatalemberekből áll, úgy választották, bizva abban, hogy a fiatalok nem hagyják a maga jogait.

Kelet kapuja feltárla a menekültek életét

A tömeg, amelyet képviselnek, bizony megtört és meghajszolt pária-sereg. Legelőbb nyolcvan százalékuk internált volt. Most hát egészen mindegy nekik, hogy hova mennek. Nyolcvan embernek a hajón nincs egy fillérje sem, a szó szoros értelmében egy megveszkedett krajcárjuk sincs és így mennek egy ismeretlen és új élet felé. Értelhetőség hát, ha izgatottan várják a port-saidi zsidó komitét. A fentem hol márkára, hol lírára számítják át, hogy kiélvezzék a valuták királyának gazdagító erejét. Hogy is ne csinálnák ők, a szegény nincstelenek ezt, mikor a gazdag olasz hajóstársaság, a hóféher uszódcsodák gazdája is ahol csak lehet a lírát átszámítja fontra és a gyanulatlansággal angol pénznemben igyekszik kifizettetni fogyasztási számláit. Amikor felcsillan a távolban Port-Said villanylámpái, az emigránsok százaai hivatagó és intető fényeket látnak. A Kelet most nyitja ki előttük kapuját.

Két bizottság érkezik a hajóra

A hajó megáll a szabad tengeren és a hajóra két bizottság érkezik. Egy csokoládé-barna rendőrbizottság, piros fesszel a fejeken, ez az egyiptomi határőrszolgálat, aztán jön a port-saidi zsidó delegáció, kávébarna árnyalatban, fezz nélkül, európai ruhákban. Őseik spanyol zsidók lehettek, de ők még szerencsére idejében visszajöttek oda, ahonnan azokat kivetették. Most segíteni akarnak üldözött testvéreiken. Az első osztály pazar, perzsaszőnyeges, hatalmas társalgójában találkozik a két zsidó bizottság, az egyiptomiaké és a hazátlanoké.

A rendőrbizottságot ez az ügy nem érdekli. Leülnek körbe, mintha kerekasztal-konferenciát akarnának tartani. Megkezdik ellenőrző munkájukat. Az utasok listájával ugyszólván percek alatt végznek. Már mikor jöttek, tudták mit akarnak. Egy német utlevéllel utazó házaspárt keresnek. És a házaspár csakugyan a hajón van, pillanatok alatt ott áll a bizottság előtt egy hانبورگ orvos és a felesége. Ekkor közlik velük, hogy letartóztatják őket, nemzetközi körözés alapján. A letartóztatás a hajón óriási konsternációt kelt, ismerik sokan a férfit és az asszonyt, a férfi jónevű orvos, a felesége pedig énekesnő volt Hamburgban. Hogy lehetnének hát ezek nemzetközi szélhámosok? Mert a vád ez. Most vagy egy órán keresztül folyik a kihallgatásuk. Személyi adataik mindenben megegyezik a körözőlevél adataival. A helyzet már menthetetlennek tűnik, mikor valamelyik aktából előkerülnek a körözötték fényképei. A letartóztatottak egyáltalán nem hasonlítanak a fényképekre. Ezt kétséget kizáróan meg lehet állapítani. És most mutatkozik meg az egyiptomi rendőrség hallatlan toleranciája. A bizottság nem azt mondta, hogy ja, ez igaz, a dologban van valami, ami mellett szól, hogy ez a két ember ártatlan, de viszont mégis az adatok egyeznek és így természetesen az ügyet ki kell vizsgálni, tehát az utasokat leszállítják a hajóról. Hanem ama elv alapján, hogy inkább egy bűnös szabaduljon, semmint egy ártatlan bűnhődjék, a letartóztatási határozatot azonnal megsemmisítették és a két utast udvarias bocsánatkérések közepette szabadon engedték. Ki is derült, hogy valóban ártatlanok. Egy nótórius szélhámos kiváltotta valahogyan a hamburgi házaspár személyi okmányait, ezek alapján megszerezte magának és feleségének az utlevelet és most ilyenképpen utazik a világban. Szegény hamburgi orvos most úgy indul a világba, hogy nem tudja, megint hol fogadja egy rendőri bizottság.

Miközben ez a rendőri ügy tartott, a hajó belavírozott a port-saidi kikötőbe. Az egyiptomi és az emigráns bizottság is végzett ezalatt egymással. A porosz fiatalok igazán akkurátusan védték a kivándorlók érdekeit.

Követelték jogaikat. Az élethez és az angol fontokhoz.

„Nincs életterületünk” — mondotta az egyik kategórikusan, — „kénytelenek vagyunk önként elkerülni azt, amit összegyűjtöttünk.” A csöndes egyiptomiak összenéztek, előbb zavartan mosolyogtak, majd elkomorodva a fejüket rázták. „Kérem”, — mondta a legtekintélyesebb, — „mi segíteni akarunk magukon, mért követelnék? Igaz, mi összegyűjtöttünk nagyjában huszezer fontot, de hogyan osszuk szét maguk közt, mikor még sok hajó jön a maguk hajója után. Nincs a hajón talán ennyivalójuk, vagy fekhelyük? Igen, akiknek nincs semmi bordgeldjük, azoknak adunk valamit. Luxuskötekezésre mi nem adhatunk. A pénz, amit gyűjtöttünk, majd Sanghajba megy. Ott kerül szétosztásra, ahol a bizottságnak áttekintése van a kivándorlott tömegek fölött. Mi sajnós, még csak felvilágosítást sem adhatunk az önké jövőjére vonatkozólag. Sanghajban minden kiderül. Ellenben, akiknek nincs elegendő ruhaneműjük, azok ruhaneműt kaphatnak tőlünk. Kérjük, közbőljék társaikkal, hogy a segélybizottság minden arra rászorulóknak ad ruhákat port-saidi helyiségében.”

Hatalmas természetű német zsidók és kicsire nőtt egyiptomi zsidók ruhátára

Az emigráns bizottság kedvetlenül távozt és a hajón pillanatok alatt szétfoszottak a fontokról szőtt álmok, az emberek leverten állongáltak a korlátoknál és más Port-Said sem érdekelte őket. Pedig a kép, amely a hajót fogadta, elég élénk volt, ha távolról sem közelítette meg az utleiróknak a keleti zsidobongráról és lármáról írott jelentéseit. A hajó körül ugyan libegett egy tucatnyi bárka, a benszülött csónakok között azonban leginkább a motorosok uralkodtak, transparensikkel jelezvén, hogy honnan való. De még ezekre sem volt szükség, mert ponton-hidon jutottunk szárazra, ahol körülvettek ugyan bennünket a benszülöttek, de

Keleti „kufárszellelem”

Közben betérek a port-saidi nagy áruházba, hogy megvegyem az obligát parafasísakot, a topit. A párizsi Lafayettel vetekszik ez az üzletház, amelynek Egyiptom minden nagy városában van áruháza. A tulajdonosról azt beszéltek, hogy rengeteget tesz a zsidó menekültekért. Egy kreolbőrű, alacsony uriember jön elénk és nagy udvariassággal kalauzol a különböző osztályokra. Mint kiderül, ő az üzletvezető. Megkérdeztem tőle:

— Ez angol áruház?
— Nem, kérem, — feleli a világ legtermészetesebb hangján, — zsidó üzlet.
— És ön milyen nemzetiség? — faggatom tovább.
— Zsidó.

— De nemzetiség szerint mi?
— Spanyolzsidó.
— És az alkalmazottai?
— Mindenféle, francia, görög, angol, kínai, arab, amilyet csak akar.

Most éppen egy görög szolgál ki, akinél selyemingek iránt érdeklődöm.

— Hova utazik? — kérdezi tőlem váratlanul.
— Ceylonba, — felelem.
— Akkor ne itt vegye, — feleli nagy meglepetésemre, — ott százszor olcsóbb. Itt vám van a japán selyemre, ott nincs.

A keleti kufárszellelem eme megnyilatkozására szinte elszégyeltem magam az európai kereskedők helyett. És mikor bucsuzásul az üzletvezető még egy csésze egyiptomi feketére is meghívott, legszívesebben ideküldtem volna iskolába az összes nyugati kereskedőket. Igaz, elfelejtettem mondani, ebben az üzletben szabott árak vannak, de nem hinném, hogy a feketét bekalkulálták az árakba.

Egy megható emlék

Port-Saidból egészen furcsa és megható emlékek távoztunk. Feleségemmel sietve cipeltük az áruház csomagokat a hajó felé, mikor a kikötőnél a sötétben egy fiatal benszülött árus lépett mellénk és egyiptomi karokötöket és láncokat kínált megvételre.
— Nincs pénzünk, mondjuk, hogy kitérjünk a további unszólások elől.

Tekintette ekkor csomagjainkra esett és arca rögtön visszatükrözte azt a gondolatát, hogy a komitét segélybátyuját cipeljük.

— Nem pénzért adom maguknak. Magam is szegény ember vagyok. Vigyenek valami emléket. Most elmennek a messze világba, nincs pénzünk, nincs munkájuk. De azért

csöppet sem voltak toladók, sőt mondhatom, sehol sincsenek oly kedvesen mosolygós uccáknak, mint a port-saidi rakparton. Nem tudom, hogy tülkök, ha azt mondom, a hajón csaknem valamennyi utasa elindult a segélybizottság elosztó helyiségei felé nyilván ama megfontolás alapján, hogy Port-Said közel van, Sanghaj pedig messze és amibiztos, az biztos. A néhány napos utalattal valamennyire megismertem a hajó utasainak ruhátárát és meg kell állapítanom, hogy igen rendszeresen öltözködnek és felszerelésük mindenben kielégítő. Egy új amerikai mondás szerint különben is a világ legjobban öltözött koldusa a német emigráns. Kispolgárok és polgárok hajója ez, nem a ruhájuk, hanem az arcuk árulja el az átélte idők nyomait. Most várakozásteljesen néznek új ruhák elé. Elhagyjuk a szépen kivilágított rakpartot, az elegáns üzletek sorát és keskeny uccába kanyarodunk. Egy szegényes ház sötét lépcsőházába lépünk be, ahol egy csomó egyiptomi zsidó bánatos, fekete szemmel nézi az érkezőket. Még jó, hogy sötét van, mert hogy is magyarázhatná meg az ember ezeknek a jótékony lelkeknek, hogy azért, mert jó ruhában jönnek a szerencsétlenek, szükségük van még többre, hiszen ruhákon kívül jóformán nincs is egyébük. De magyarázatot amúgy se vár senki. Itt mindenki, aki kér, kaphat azt, ami van. Fent három irodaszoba, készszegény egyiptomiakkal, akik nem kérdezik senkitől, hogy fél-, vagy negyédárja-e, kitért-e, vagy még mindég zsidó, azt ugyanis tudják rólok, hogy emigránsok és ez elég. Tág szívvel és bőkezűen ráják mindenki elé, azt ami van, ruhát, cipőt, fehérueműt. De jaj, csupa viselt holmi, igaz minden tisztára mosott állapotban, megfoltozva, kivasalva, de az európaiak meghökkenve, riadozva, sértődötten, majd lázadóva kezdik ide-oda huzogatni Afrika zsidó uraságainak levetett darabjait. Kinos pillanatok. Heves német dühkitörések és még az a szerencse, hogy az egyiptomiak az elégedetlenség okát a ruhadarabok méreteinek tulajdonítják, mert jóformán minden kicsi a hatalmestermetti méreteknél. Az egyiptomi zsidók zavartan és mentegetőzve mosolyognak és arcuk kifejezi azt a szándékukat, hogy ők szívesen nagyobbra nőnének és a jövőben mindenképpen azon is lesznek, csak hogy elég nagy ruhákat adhassanak át üldözött testvéreiknek. A németek eleménytelenedve és végős kétségbeeséssel mégis összekapkodják az előlük rakott holmit és óriási batyukkal indulnak el a rakpart felé.

majd lesz egyszer. Most nincs. Most vigyenek csak emléket maguknak.

Nagyon nehéz volt elutasítani ezt a kereskedői ajánlatot. Egészen meghatódtan mondtuk:

— Köszönjük. De maga szegény ember, adja el az árúját és ne ajándékozza el.

— Mit köszönnek, — mondta valóságosan haragosan, — mikor nem fogadnak el semmit. Vigyenek el valami emléket!

— Nem fogadjuk el. Mi ezt nem tudjuk viszonzni. Emléklük elvisszük a jószándékát. Hosszan, szótlánul és szemrehányóan nézett ránk aztán eltűnt az egyiptomi éjszakában. Mikor már elment, azon tűnődtem, nem ez volt-e a legravaszabb kalmár valamennyi között. Talán arra számított, hogy ha elfogadunk valamit, mégis csak viszonzóul egy uraságtól levetett kabattal. Hiába, ilyenek vagyunk mi európaiak, nem tudunk élni gyanakvással. Bocsássza meg az arab árus a rosszszeműségünket.

A hajón a dohányzóban vágni lehetett a füstöt, mikor fölértünk. A németek dúsok voltak az egyiptomi cigarettában. Az áruház küldte. Így kívánt nekik szerencsés utat. Csak két menekült cigarettacsomagja maradt gazdátlan. Mint kiderült, ezek titokban, ithagyva utlevelüket (a nagy J betűvel együtt) nekivágnak a sivatagnak és visszaternek Egyiptomból Izráel földjére, Palesztinába. Reméljük, visszafelé ez az ut nem tart negyven esztendeig.

Ujvári László.

Pályázat

A brasovi izr. orthodox hitközség két **mészárszéki** jogára folyó év május 1-re két bérlőt keres. Csakis szakemberek pályázhatnak, kik saját személyükre szóló iparengedéllyel és egyéb, szakmájuk gyakorlásához szükséges iratokkal rendelkeznek. A pályázatok benyújtásának utolsó határidője március 31.

Kóser hentesárnyagtók — kik megfelelő helyiséggel rendelkeznek — előnyben részesülnek. A többi feltételek hitközségünk irodájában személyesen, ennek akadályozása esetén posta útján is beszereshetők. Cím: Comunitatea israelita ortodoxa Autonomia din Brasov, Str. Castelului 62.

HIREK

A sékel

Írta: Dr. MÓZES LÁSZLÓ

Ősrégi tradíció kelt életre akkor, amikor Herzl ismét a sékelt tette a zsidó néphez való tartozás jelképévé. Mint ahogy a Mózes által elrendelt népszámlálás alkalmával minden felnőtt férfi a maga ezüst sékelének a közcélokra való adakozásával jelentette ki, hogy a zsidó néphez tartozik, ugyanúgy jelenti ma a Cionista Világszervezet sékelének a megváltása a zsidó sorsközösséghez való tartozást, a felsorakozást a cionizmus zászlója mögött, hogy a pusztai vándorlás és szenvedések 20. évszázada után már építik a nehezen megkezdett utat az országban, amely ugyan nem tejjel-mézrel folyó, mint az első zsidó népszámlálás idejében volt, de mégis egy darabka föld, amely otthont adott a bolygóknak százezreknek és otthont ígér újabb száz és száz ezredeknek. A zsidóságnak mindig kevés érzéke volt egységes megnyilvánulásról és egységes állásfoglalásokról. Ezt az érzéket kiirtották belőle a galut évszázadai, vagy még inkább az emancipáció délibábja, amely a zsidó egyéneknek és nem a zsidó közösségnek ígerte a boldogulást és jobb jövőt. És amit a körülmények vettek el tőlünk, most a körülmények adnak vissza. Ahogy az emancipáció álma szertefoszlott, kiderült, hogy minden zsidó egyéni boldogulás, nincs kiszakadás azokból a kötelékekből, amelyek fonódtak és amelyeket fontak az idők, csak zsidó sorsközösség van és ha a sors közös, akkor közös kell legyen az ellenhatás is, amelyet az életösztön természet ki védekeztül.

Az egyforma sorsu zsidó tömegnek anynyi év után újabb zsidó néppé kell lennie és mint népnek a maga elhatározásából és maga erejéből kell kiharcolni azt, amit a zsidó egyedektől elvettek: a boldogulást, a jövőt.

A többi népeknel a közös elhatározás és közös akarat megnyilvánulása az állami, vagy a földrajzi kereten keresztül jut kifejezésre, a zsidóság azonban híven követve azt a törvényt, hogy minden más népre érvényes szabály alól kivételt képez, ebben is más utakat kell, hogy válasszon magának. Állami kerete nincs, a földrajzi keret csak egy kis töredékét fogja önálló szektorrá össze és így az elszórt millióknak a közös megnyilvánulása, az akarat és elhatározás kifejezésre jutása részére csak egy útjuk van: a Cionista Világszervezet sékelének a megváltása, amely nemcsak bensőleg, de kifelé is határolon és földrészen túl egy elvonit keretbe egyesíti és élő szervezetté erősíti a zsidóságot, olyan szervezetté, amelyhez tartozni ugyan csak elvi megnyilatkozást jelent, de amely mégis ebből az elvi megnyilatkozásokból hatalmas megvalósításokat kovácsolt: az egész mai zsidó Jisruvot és egy lehetőségét: a zsidó nép jogait tovább küzdeni.

A többi népeknek több a valóságuk: állam, földrajzi keret, intézmények, nemzeti kultúra, nemzeti nyelv és nemzeti öntudat adomány, nekünk, zsidóknak, akik mint realisták szerepelünk a világ közvéleménye előtt, majdnem semmink sincs, ami időtállóan bizonyult, csak egy kis darabnyi hely, amelynek megszerzését a sékel formájában testet öltött megvalósítás tette lehetővé és a jövő reménye, amelynek a záloga a sékelben szimbolizált cionista mozgalmat.

A világ zsidóságát ma már nem kell ébreszteni, talán inkább a ráébredés rémült és fejvesztett pillanataiban arra tudatosítani, hogy e szörnyű kavarodásban még nem veszett el minden: amíg egy nép élni akar, addig élni is fog. A zsidó nép életakarata a cionizmus és minél erőteljesebben nyilvánul meg a zsidó életösztön, annál inkább számíthat a világ közvéleményének az elismerésére.

A zsidó népeknek túl sokszor mondták talán, hogy a legdöntőbb erőpróba előtt áll és a tragikus benne, hogy mindannyiszor igaz is volt. És talán mégis csak van valami benne, hogy kiválasztott nép vagyunk, melynek sorsát egy magasabb hatalom intézi jószág gondoskodással, mert a sok elmulasztott lehetőség után még mindig van egy kint bizonyára a legutolsó: a ga-

lut öntudatos felszámolása és a zsidónép újateremtése Erec Jisrael földjén. A cionista megvalósítás, amely a végzet utolsó ajándéka. Nem kétséges, hogy a cionizmus ereje a zsidó nép ereje, a cionizmus jövője a zsidó nép jövője és így a cionista mozgalmat jelképes eszköze a sékel, az egész zsidó nép eszköze kell, hogy legyen.

Ebreszteni nem kell, a figyelmeztetés kívülről jött, de a feleletet mi kell hogy adjuk, mert az elkövetkezendőkért még magunkkal szemben is mi vagyunk felelősek.

Erdély zsidósága éppúgy részese annak a zsidó közösségnek, amelynek scrást oly közelről, annyi sok együttérzéssel és félelemmel látta az utóbbi években, Erdély zsidóságának együtt kell felelnie az egész világ zsidóságával a cionizmus hívására és ennek a feleletnek jelképe a sékel.

Mary angol királyné résztvett a Comédie Francaise londoni előadásán. Londonból jelentik: Mary királyné szerdán este résztvett a Comédie Francaise társulatának előadásán és személyesen adta meg a jelt arra a meleg tetszésnyilvánításra, amivel az angol közönség a francia művészeket jutalmazta.

Megszüntetik a szakmai egyesületek jogi személyiségét. Bucurestiből jelentik: A céhek megalakulása következtében Ralea munkaügyi miniszter törvénytervezetet készített, amelynek értelmében megszüntették az összes szakmai egyesületek jogi személyiségét. Ez mindazon szakmai egyesületekre vonatkozna, amelyek a cég-törvény előtt alakultak meg. Ezek az egyesületek abban az esetben visszakaphatják jogi személyiségüket, ha a munkaügyi miniszter hozzájárul ahhoz, hogy királyi rendelettel törvényvel adják meg számukra ismét a jogi személyiséget.

Temesvár volt főmérnökének bünperei. Temesvárról jelentik: A törvényszék második és negyedik tagozata párhuzamosan tárgyalja Suciu Adrian volt városi főmérnök bünpereit, amelyet az új városvezetés indított meg a múlt tavasszal. Az egyik perben Suciu mérnököt azzal vádolják, hogy saját tehenészetére használta fel a városi parkokból kaszált fűvet és a város számlájára eszközölt szállításokat épülő villájához, valamint egy telekveteli ügygel kapcsolatosan többmillió lejes kárt okozott a városi közvagyonnak. A másik per tárgyat a városi közbiztonság új hűtőberendezése képezi, amelynek szállítása körül a vád szerint a volt főmérnök egymillió lejrel károsította meg a várost. Mindkét perben a tanúvallomások folytak, az eddig elhangzott vallomások azonban sem a vád, sem a védelem állításait nem tudták teljes mértékben igazolni. Itéltre előreláthatólag csak a jövő héten kerülhet majd sor.

Új tervezetet készítenek az újságírói céhek megalakítására. Bucurestiből jelentik: A Társadalombiztosító palotájában tegnapi délután 5 órakor tartották meg a fővárosi újságírók csehálapító közgyűlésüket. Ralea Mihail munkaügyi miniszter elnökletével. A gyűlésen résztvett Titeanu Eugen propaganda- és sajtóügyi miniszter is. Az első felszólaló Sandulescu, a bucuresti Újságírószindikátus elnöke volt, aki kifejtette, hogy az újságírók nem lehet a magántisztviselők, vagy a kézimunkások céhéhez hasonlóan cénbe tömöríteni, hanem újságírókamarát kell részükre felállítani, éppen úgy, mint a többi szabadfoglalkozású intellektuális részére is tették. Ugyanez volt az álláspontja Alexandru Cazimir, Gregorian és Romulus Dianu lapszerkesztőknek is. Ioan Nedulescu lapszerkesztő kifejtette, hogy amennyiben törvényhozási uton nem lehetne megvalósítani az újságírói kamarát, úgy részükre külön szervezetet kell létesíteni. Ralea miniszter válaszában megdöbbent hanguloyozta, hogy nem szabad összetéveszteni a cég és a kamara fogalmát. Senki nem vonja kétségbe az újságírók foglalkozásának intellektuális jelentőségét és nagy fontosságát az államéletben, de az újságírók is tagjai kell, hogy legyenek valamely céhek, hogy megvédhessék azokat a természetes jogait, amelyek a munkaadó és az alkalmazotti jogviszonyából származnak. A miniszter hangsúlyozta, hogy a céhtörvényt egyszakaszos módosító törvénnyel egészítette ki, amelynek értelmében egyetlenegy szellemi foglalkozású alkalmazott: orvos, mérnök, újságíró sem érvényesítheti semmiféle jogát a munkabírókénál, nem indíthat pert a munkaadó ellen, ha nem tagja a hivatásos újságírók céhének. Végül is az értekezleten abban állapodtak meg, hogy egy a különböző újságírószindikátusok, mint pedig a fővárosi nagy lapok egy hét leforgása alatt emlékiratot terjesztenek a munkaügyi miniszter elé, amelyben leszögezik álláspontjukat és ezeket összeegyeztetésével alakítja meg a munkaügyi miniszterium az újságírócéhet, illetve az újságírók szakmai testületét.

Külön személyazonossági igazolványt kapnak, akik a revízió során állampolgárságukat veszítették. Bucurestiből jelentik: Mindazokat, akik az állampolgársági jegyzékek revíziója nyomán elvesztették honosságukat, a külföldi alattvalók ellenőrzési jegyzékeibe vezetik be és külön személyazonossági igazolványokat fognak kapni.

Az összes olasz polgárokat beírják a repülő-keretekbe. Rómából jelentik: A Gazetta Officiale közli a repülőszemélyzet sorozására vonatkozó törvényt. Ennek értelmében az összes polgárokat, akik a pilótai követelményeknek megfelelnek, 18 éves korukban jog szerint beírják a repülő-keretekbe. A szakembereket ugyancsak jog szerint beírják a szakkeretekbe. Az intézkedés vonatkozik azokra a fiatalberekre is, akik az idén töltik be 18-ik életévüket.

Egyezmény a polgári repülés kiadásainak mérséklésére. Londonból jelentik: Negyven állam képviselői, köztük Németország és Olaszország delegátusai, egyezményt kötöttek a polgári repülés kiadásainak mérséklése érdekében.

Nagyszabású teadélután rendez a Cristal Palace vasárnap délután 5 órai kezdettel a Haggibor és a Nögylet javára. Ezuttal is a zországhoshirű Mony-jazz zenekar szórakoztatja a közönséget. Ha egy kellemes délutánt akar magának szerezni, úgy feltétlenül jöjjön el a Cristal Palaceba. Külön meghívók nem lesznek kibocsátva.

Halálozás. Temesvárról jelentik: Engel Ignác, született Bettelheim Erna, ismert temesvári zsidó család tagja, 58 éves korában váratlanul meghalt. Az elhunytban Mariane Mario milánói kereskedő felesége és Engel András (Párizs) anyjukat, míg Bíró Dezső temesvári mérnök felesége testvérét gyászolják. Az elhunyt kiterjedt rokonság részvételével helyezték örök nyugalomra szerdán délután a zsidó temetőben.

Leütötte a pincért a részeg vendég. Temesvárról jelentik: A temesvári köztisztviselők szövetkezetének vendéglőjében egy ismeretlen vendég részeg állapotban sört rendelt. Boss Sándor pincér megtagadta az ital kiszolgáltatását, mire a vendég egy sörsöveget ragadott fel és azt teljes erejéből a pincér fejéhez vágta. Boss sulyos fejsébet szenvedett és elvesztette eszméletét, míg a garázda vendég a nagy tumultuban nyomtalanul eltűnt. A sebesült pincért az előhívott mentők kórházba szállították, a rendőrség pedig nyomozást indított a támadó kézrekerítésére.

Ölmi tudott azért, hogy szerelmesét megtarthassa. A sziv, a lélek izgalmasan szenvedélyes tragédiája az a film, amit ma mutatott be a Royal slágermozgó. Vivian Romance az egész világot meghódította egy csapásra a „Máltai ház” című filmben. A „Leláncolt asszonyok” egy szenvedélyes, mindent legyőző nagy szerelmes története, amelyben a boldogsághoz vezető út a fegyházon keresztül vezet és amelyben a világhírű művész a művészet legnemesebb eszközeivel érzékelteti utóéletlen művészetét. Ilyen filmet elfelejteni sohasem lehet.

Az összes idegen állam szolgálatában álló román állampolgárok elvesztik honosságukat, ha nem lépnek ki a szolgálatból. Bucurestiből jelentik: Hivatalos helyről az összes idegen állam szolgálatában álló román állampolgárok tudomására hozták, hogy ha nem rendelkeznek a román állam előzetes hozzájárulásával, kötelesek azonnal kilépni a szolgálatból. A romániai követeségek, vagy konzulátusok szolgálatában lévő összes román polgárokra is vonatkozik ez az intézkedés. Akik nem vetik alá magukat a rendelkezésnek, a törvény szigorúan teszik ki magukat és elvesztik honosságukat.

Egy szatmári uriaszony esete a nyirábrányi határkirendeltséggel. Szatmári tudósítónk jelenti: Néhány nappal ezelőtt meghalt egy szatmári nagykereskedő Ungváron élő anyósa. A gyászhiert jelentő távirat alapján Coman Simon ezredes, Szatmármegye közszereketben álló prefektusa félórán belül kiadta a nagykereskedő felesége részére az utlevelet, hogy elhunyt édesanyja temetésére Magyarországra utazhasson. Az uriaszony vonatra ült és az idő rövidsége miatt úgy határozott, hogy a határnál váltja meg a beutazási vizumot. Nyirábrányban, a magyar határkirendeltség vezetője átnézte az utlevelet és megszólalt: A vizum díja 18 pengő. És nyújtotta a kezét a pénz után. Közben azonban eszébe jutott valami és megkérdezte, hogy az illető hölgy milyen vallású. Amikor megtudta, hogy zsidó, visszaadta utlevelét és kijelentette, szigorú utasítása értelmében nem adhat utólagos vizumot. Hiábavaló volt a szatmári uriaszony kérése és könyörgése. Később már sirva kérte a határrendőrség vezetőjét, engedje be az országba, hogy részt vehessen anyja temetésén. A hivatalnok azonban hajthatatlan maradt. Nem volt mit tennie, két órai hasztalan könyörgés után, a legközelebbi vonattal visszatért Szatmárra. Nem adatott meg számára, hogy elhunyt édesanyját, legalább elföldelése előtt, még egyszer vizionláthassa.

Fontos közlemény állampolgársági ügyben

Felhívjuk mindazok figyelmét, akik bírói határozat alapján lettek beírva az állampolgársági listába (táblai, törvényszéki, vagy más bírói határozat), hogy késedelem nélkül adjanak be kérelmet lakhelyük megjelölésével és a doszár számára hivatkozva ahhoz a bírói fórumhoz, melynek határozata alapján állampolgárságukat megkapták. Az ügyesség ugyanis hivatalból átvizsgálja ügyüket és kivannak téve egy esetleges revíziós eljárásnak, mely lakhelyük be nem jelentése esetén tudomásuk nélkül fog lefolyni.

Ugyanakkor tanácsos, hogy érdeklődjenek azon község Primáriájánál, melynek listájában felvételt nyertek, mivel lakcímük hiányában az idézést a Primáriának küldik meg kifüggesztés végett.

A cluji orth. hitközség Tanácsadó Irodája
Cluj, Str. Berthelot 3.

A lengyel helyettes ipariügyi miniszter Párizsba utazott. Varsóból jelentik: Adam Rose helyettes ipariügyi miniszter Párizsba utazott, ahol a két ország közti kereskedelmi csereforgalom fokozása érdekében fog tárgyalásokat kezdeni.

Purim-estélyt rendez a Joun-Wizo. A Joun-Wizo szombat este a Zsidó Nemzeti Szövetség olvasóköriében Str. Iuliu Maniu 2. sz. alatt a megszokott klubeste keretében purim-estélyt rendez. A rendkívül hangulatosnak ígérkező estélyen a vendégek nemcsak önmaguknak szereznek kedves órákat, hanem zsidó célt is szolgálnak, azért mert az estély jövedelmét a KKL javára fordítják.

Nyolgyermekes családapa kérelme. Egy nyolgyermekes családapa, aki a háboruban nyomorékká vált, képtelen bármilyen munkára, a jószívű emberekhez fordul, hogy segítsék meg a husvétli ünnepekre, necsak pénzadománnyal, hanem lehetőleg ruhaneművel is. Az illető imádkozni fog az ég segítségért, boldogságért. Szíves adományos Wolf Léb Jónás, Iclodul-Mare (Jud. Somes) címre kéretnek.

Az izmok edzésére Diana sósborszeszbedörzsölés nélkülözhetetlen.

A Dohány uccai bombamerénylet egyik áldozata belehalt sebesülésébe. Budapestről jelentik: A Dohány uccai zsinagóga ellen elkövetett emlékezetes bombamerénylet során, mint ismeretes, 20 ember szenvedett könnyebb-súlyosabb sérüléseket. A sebesültek között volt Lukács Zsigmond 81 éves kereskedő is, akit kórházba szállítottak. Míg a többi sebesültek állapota a kórházi ápolás során javult, addig Lukács helyzete egyre rosszabbodott és tegnap este bekövetkezett a vég. Az előrehaladott koru ember nem tudott megbirkózni a sebesülése következtében fellépett komplikációkkal és kiszenvedett.

Nincs szükség állampolgársági bizonyítvány felmutatására a nyugdíjtelmények felvételénél. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium a nyugdíjasok tudomására hozza, hogy a nyugdíjtelmények felvételénél nincsen szükség az állampolgársági bizonyítvány felmutatására. Csúpan azok kötelesek ezt megtenni, akik nem voltak beírva az állampolgári jegyzékekbe és ezért nyugdíjaik folyosítását beszüntették.

Új temetőterületet kér a szatmári orth. Chevra Kadisa. Szatmárról jelentik: Grünberger S. Dávid, az orthodox Chevra Kadisa elnöke kérvényt nyújtott be a városához. Bejelentette, hogy a jelenlegi temető lassan kezd megtelni és a Chevra Kadisa vezetőse idejében szeretne új területet gondoskodni. Miután a város most nagyobb területet szándékozik temetők részére kisajátítani, időszerűnek látszott, hogy a Chevra is bejelentse erre vonatkozó igényét. Mois Victor polgármester kiadta a kérvényt az illetékes ügyosztálynak tanulmányozás és jelentéstétel céljából.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sportvonal: Budapest. Érdeklődésére utánajártunk és közölhetjük, hogy a magyar hatóságoknak a sportvonalat szemben valóban az a kikötésük, hogy azon ne utazzanak zsidó utasok Magyarországra. Ilyen körülmények között zsidóknak természetesen se nem illómos, se nem ajánlatos résztvenni a sportvonalat utazáson.

Vala
koszág
jedés
északi
bak be

Norvég
Svédors
Finnors
Dánia

Dánia
lió 174
sü, öria

— ösz
rületéve

A né
vül ha
méterny
ország,
együttv
fekszik,
a négy
területe

Az és
lakott,
sem éri
kos 1 n
lamokbe

Kétsé
ország
nában é
kiterjed
egyelőre
sem tag
legalább
területi
ezer kiv
a realit

Tárgy
még ter
vándorlá
ha figye
lakosság
ország 6

alatt 250
relékel
Norvégia
léknyi te
időtávlat
kenéséne
fenyeget

ségtelen
nek közé
dasági k
400 ezer
való fogl

vetik a f
állandóan

A trag
szinvalon
volságba
gető szap
örthágok
érthetle
raikat m
szemben.

A bevá
demokrat
és szocial
szág 6.2
gen állam
zül 1933

ránis. Nor
gesen ala
na. Dánia

Az ujon
szertelen
lyek alapj
temberi tu
mok — m

körül is
a bevándó
rendszeres
mumra es
jedő egysé
vándorlást

fogadnak
szág mező
leg mint h
nak helyez
megállapít
lyét eleve
A legutó

**Ény
ügyben**

akik bírói az állampol- zszaki, vagy delem nélkül heglölésével ahhoz a bi- zzata alapján Az ügyész- alja ügyüket reviziós elem jelentése folyni.

érdeklődjenek elynek listá- akcimük hiá- küldik meg

h. hitközség dó Irodája Berthelot 3.

yi miniszter entik: Adam ter Párisba. i kereskedel- rdekében fog

ung-Wizo. A adó Nemzeti Iuliu Maniu ste keretében vül hangula- ndégek nem- ves órákat, azért mert vára fordit-

a kérelme. aki a hábo- bárménzü fordul, hogy re, nesség ruhanemü- g égisegítés- anyok Wolf omes) címre

sósorszesz-

et egyik ál- bapestrol je- ga ellen el- nylet során, edett köny- sebesültek éves keres- tak. Mig a rnzai ápolás yzete egyre vzetkezett a ber nem tu- vzetkezében envedett.

rsági bizo- jillemények k: A pénz- tudomására k feivételé- gársági bi- azok köte- oltak beirva ezért nyug-

atmári orth. tik: Grün- vira Kadisa ároshoz. Be- metó lassan hisa vezető- röl gondos- robb terüle- kisajátítani, vira is be- Mois Victor az illetékes és jelentés-

Az ujkori népvándorlás és az északi államok

Osló, március 2.

Valamennyi európa. állam közül, a lakosság számához arányított területi kiterjedés és népsűrűség szempontjából, az északi államok lennének a legalkalmasab- bak bevándorlók befogadására.

	Területi kiterjedés	Lakosság száma	Egy négyzet km-re esik lakos
Norvégia	323.000	3.000.000	9,1
Svédország	488.500	6.250.000	12,8
Finnország	388.300	3.600.000	9,2
Dánia	44.300	3.435.000	77,5

Dániához tartozik még Grönland 2 mil- lió 174.000 négyzetkilométernyi kiterjedé- sű, óriási lakatlan és ma még lakhatatlan — összesen 15.000 főnyi lakossága — ter- rületével.

A négy állam — Grönland figyelmen ki- vül hagyásával — 1.244.100 négyzetkilo- méternyi területen fekszik. A mai Német- ország, Csehszlovákia és Franciaország együttvéve ugyanilyen nagyságu területen fekszik, lakosainak száma 130 millió, míg a négy északi államban közel ugyanakkora területen csak 19,2 millió ember él.

Az északi államok közül a legsűrűbben lakott, aránylag kisterületű Dánia távolról sem éri el Románia népsűrűségét (100 lakos 1 négyzetkilométerre), míg a többi ál- lamokban 9—12 a népsűrűségi arányszám.

Kétségtelen, hogy Norvégiában, Svéd- országban és Finnországban az északi zón- ában és a hegységek mentén fekvő nagy kiterjedésű területek emberi telepítésre egyelőre alkalmatlanok. Ennek ellenére az sem tagadható, hogy a négy ország, vagy legalább a három legészakibb állam — a területi keretbe mérten — még sok száz- ezer kivándorlót befogadhatna. Ez volna a realitásokból kiinduló elmélet.

Tárgyalagos külföldi szemzőből nézve, még természetesebbnek tűnnék fel a be- vándorlás előmozdításának szükségessége, ha figyelembe vesszük az északi országok lakosságának szaporodási viszonyait. Svéd- ország 6 milliónyi lakossága husz esztendő alatt 250.000 fővel, tehát évenként két ez- reléssel szaporodott. Hasonló az arány Norvégiában és Finnországban. Kétezer- léknyi természetes szaporodás — nagyobb időtávlatra — a népességi számarány csök- kenésének felel meg. A kihalás veszedeleme fenyeget. Az éghajlati viszonyok, az egész- ségtelen táplálkozási rendszer, s a női nem- nek közel 10 százalékos többlete, a jó gaz- dasági konjunktúra mellett a nőknek gaz- dasági életben való nélkülözhetetlensége, 400 ezer férfinek az északi erdőüzemekben való foglalkoztatása, ahová a nők nem kö- vetik a férfiakat, az okai a népszaporodás állandóan csökkenő arányának.

A tragikusnak tetsző — a magas élet- színvonal mellett is — az idők véges tá- volságában félelmetes pusztulással fenye- gető szaporodási minusz ellenére, az északi országok a külföldi megfigyelő számára érthetetlenül makacssággal elzárják hatá- raikat minden bevándorlási lehetőséggel szemben.

A bevándorlás ellen polgári és szociál- demokrata körökben egyaránt gazdasági és szociális érvekkel hadakoznak. Svédor- szág 6,2 millió lakosa közül 18.000 az ide- gen állampolgárok száma. Az utóbbiak kö- zül 1933 óta 1800 az úgynevezett emigráns. Norvégiában és Finnországban lényeg- esen alacsonyabb az idegenek arányszá- ma. Dániában valamivel magasabb.

Az ujonnan bevándorolt elemek rend- szertelen és öletszerű beutazási engedé- lyeik alapján kerültek az országba. A szept- embri európai krízis után az északi álla- mok — mint más problémáik megoldása körül is — megállapodást létesítettek mely a bevándorlást mind a négy országban rendszeresen szabályozza, illetve a mini- mumra csökkenti. A négy országra kiter- jedő egységes központ engedélyezi a be- vándorlást és csak olyan bevándorlókat fogadnak be az egyes országok, akik az or- szág mezőgazdaságában és iparában, eset- leg mint háztartási alkalmazottak el tud- nak helyezkedni. De az alacsony számban megállapított bevándorlók munkaengedé- lyét eleve is biztosítják.

A legutóbbi időkben a bevándorlás enge-

délyezését már nem bízzák az egyes orszá- gok követségeire. A bevándorlási központ- tok a helyszínen — mint például Csehszlo- vákiában válogatják ki a bevándorlásra al- kalmatlan egyéneket.

A munkásság és a polgárság egyaránt a rendszertelen bevándorlástól a magas életszínvonalat féltik. Az alacsonyabb élet- színvonalhoz szokott munkás vagy alkalm- azott, a kényszerű kivándorlás hatása alatt, mindenáron vállal munkát és gyak- ran akarata ellenére is a bérlenyomó sze- repét vállalja, esetleg a bérlenyomásra ve- zető munkanélküliek tartalékerejét nö- veli.

A kereskedelemmel és kisiparral foglal- kozó bevándorlók ellen szintén gazdasági

Robert Peel, a londoni menekült- ügyi hivatal igazgatója Berlinben

A berlini kivándorlási hivatal és a külföldi menekültügyi szervezetek közötti kapcsolatokról fog tárgyalni Peel

London, március 2. Robert Peel, a londoni kormányközi menekültügyi bizottság igaz- gatója rövidesen Bealino utazik, ahol foly- tatni fogja a tárgyalásokat a zsidók kiván- dorlása ügyében. A német kormány, mint jelentették, központi kivándorlási hivatalt létesített, amelyet a zsidó emigráció rend- szabályozásával bízott meg. Ennek a hiva- talnak az illetékessége azonban csak a német határig terjed. Lehetséges, hogy kül- földön olyan szervezet létesítsenek, amely a

okokból — egységesen foglal állást a négy ország társadalmá.

A legutóbbi időben felvetődött a rend- szeres bevándorlási akció megszervezésé- nek a gondolata. Az eszme felvetésétől a megvalósulásig persze még hosszú az út.

A rendszeres bevándorlási akció nehé- sége abban rejlik, hogy a bevándorlók nem a természetes kivándorlási folyamat alap- ján keresnek új hazát, hanem százezrek, korra és foglalkozásra való tekintet nélkül kénytelenek elhagyni régi hazájukat. Nem áll módjukban előkészíteni a kivándorlást, megkeresni azt az országot, amelyben elő- képzettségük és foglalkozásuk szerint a legkönnyebben és a legkedvezőbb körü- lmények között elhelyezkedhetnének, ha- nem mindenekelőtt csak tartózkodási lehe- tőséget keresnek. Az illetékes bevándorlási hatóságok felfogása szerint tehát a gazda- sági és szociális élet „terhére válnak“ s így „nem kívánatos elemekként“ kezelik őket.

zsidók kivándorlását a német határoktól a befogadó országokig fogja irányítani. Az Havas szerint Peel a két intézmény tevé- kenységének összhangbahozataláról is tár- gyalni fog Berlinben.

Montevideo, március 2. (Rador). A ható- ságok engedélyt adtak 68 zsidó kivándorló partralépésére. Az emigránsok így tovább- utazhatnak Chile felé, ahol letelepedhetnek, amennyiben 200 dollár kauciót tettek le fe- jenként.

Tűzvész és robbanás pusztította el a hirahatoi japán katonai raktárt

200 sebesültje és 10 halottja van a borzalmas robbanásnak

Tokió, március 2. (Rador). Hivatalosan jelentik, hogy a hirahatoi nagy katonai rak- tártban kiütött tűzvésznek 200 sebesült áldo- zata van. A tüzet robbanás váltotta ki, amely 100 környékbeli házat pusztított el. Valószínű, hogy igen sok halottja is van a szerencsétlenségnek.

Tokió, március 2. (Rador). A hirahatoi hadianyagraktárban történt robbanás és tűz mérlege a következő: 10 halott, 38 elült, 32 súlyos és 440 könnyebb sebesült, 300 ház teljesen elpusztult, 100 súlyosan megrongá- lódott. Több ezer embert kellett házaikból

eltávolítani. A robbanás ereje olyan nagy volt, hogy a raktár körül széles körzetben elpusztultak az összes telefon- és táviróvonalak. A köz- lekedést szerdára sikerült helyreállítani. Megrongálódott az Osaka és Kioto közötti vasutvonal is. Tokió, március 2. A hirahatoi robbanás és tűzvésznek eddigi jelentés szerint a követ- kező áldozatai vannak: A katonák közül 6 halott, 50 súlyos sebesült és 2 elült. A pol- gári lakosság közül: 16 halott, 519 sebesült és 151 elült.

Göring ma Olaszországba utazik

Az olasz csapatzállítások mellett, Németország hadianyagot szállít Libiába

Berlin, március 2. Hivatalosan közlik, hogy Göring marsall feleségével ma San Remóba utazik. Párizsban tudni vélik, hogy Göring olaszországi útja kapcsán Libiába is ellátogat. Ezzel kapcsolatban a Figaro londoni forrásból a következő jelentést közli: „Aggasztó hírek érkeztek Whitehallból, főleg a Libia felé irányított német csapatzállítá- sokkal kapcsolatban. Egyidejűleg hadianyag- ot és gyarmati egyenruhákat is szállítanak a németek. Másrészt Londonból érkező, de olasz forrásból származó hír szerint Göring marsall olaszországi látogatása során meg- tekintti Libiát is, ami bizonyítja a németek érdeklődését e kérdés iránt.

A Le Jour-Echo de Paris értesülése szer- rint számítani lehet arra, hogy lord Perth rövidesen újból, ezuttal erősebb hangnem- ben fog fellépni, közölve Anglia meglepeté- sét és sajnálkozását afelett, hogy az olaszok újabb csapatokat küldenek Libiába.

London, március 2. (Rador). A Times ma vezércikkben rámutat arra, hogy az angol szárazföldi hadsereg kiadásti tételei 26 mil- liárd frankot tesznek ki. Anglia néhány nemzedék óta többet költ szárazföldi had- erőire, mint hadiflottájára. A zold- és kö- lcsönfizetés csak egytizedét alkotja a fenti összegnek, a többi dologi kiadásokra for- dítják Nagy-Britanniának jelenleg 600.000 kiképzett embere van. Egy olyan ország szá- mára, amelynek hadiflottája a legerősebb a világon, hadirepülői a legerősebbek közül valók, a szárazföldi hadseregért kifejtett

erőfeszítése biztosítékot jelent minden táma- dással szemben.

Berlin, március 2. A tegnapi német „repülónap“ alkalmából Göring, mint a légi- haderő főparancsnoka két beszédet is tar- tott. Első beszédében vázolta a légiharcá- szat nagy jelentőségét és felhívta az ifjusá- got arra, hogy minél számosabban jelen- kezzenek a Harmadik Birodalom legelső fegyverneméhez. A szülőket pedig arra kér- te, hogy ne tartóztassák vissza gyermekei- ket a légihaderő kötelékébe való belépéstől, mert ez a fegyvernem az, amely hivatott a német nemzet ujonnan visszaszertett jogait biztosítani. Második beszédét a marsall a légügyi minisztérium épületében mondta el a légi tisztikar vezetői előtt. Ebben hang- sulyozta, hogy a kormány kötelezettségét vállalt arra, hogy azt a légi főlényt, amelyet eddig szerzett, a legfantasztikusabb méretű fegyverkezés mellett is megőrizze, sőt fo- kozza. Ehhez közös munkára van szükség, mert még igen komoly napok várhatók — mondotta Göring.

Párizs, március 2. A Le Temps úgy érte- sül, hogy Göring az egész március hónapot Olaszországban tölti és csak április elején tér vissza Németországba. A Ce Soir tudni véli, hogy Göring nagyjelentőségű tárgya- lásokat fog folytatni a fasiszta vezetőkkel, különösképpen Balboval. Az Information szerint lehetséges, hogy Mussolini, Madrid eleste után hivatalosan is előterjeszti Olaszország követeléseit.

Az uralkodó válasza Iorga professzornak

Bucuresti, március 2. Az alkotmányos ünnepek alkalmából Iorga professzor által küldött üdvözlő táviratra Őfelsége a következő táviratban válaszolt: „Özinte köszönetem a hűséges jókívánságokért, amelyeket Ön hozzám intézett a nemzeti ünnepelés korszakának első évfordulójá alkalmából. II. Károly.“

Lichtenstein hercege Hitlernél

Berlin, március 2. Lichtenstein hercege ma reggel Berlinbe érkezett. Az állomáson Meisner államtitkár és Dörnberg protokfő- nyök várták. Lichtenstein herceget Hoop miniszterelnök, Vokt helyettes miniszter- elnök és Marti kabinet igazgató kísérték el útjára. Délben Hitler a kancellária palotá- jában kihallgatón fogadta a herceget és Hoop miniszterelnököt, akik ezt megelőző- leg Ribbentropnál tettek látogatást.

A japánok egyre nagyobb nyomást gyakorolnak a tiensini francia és angol engedményes területekre

Sanghai, március 2. (Rador). A Times je- lenti: A japánok egyre nagyobb nyomást gyakorolnak a tiensini francia és angol en- gedményes területekre. Valószínű, hogy nyo- másuk rövidesen döntő jelleget nyer. A kon- ccessziók körül emelt torlaszaikon és drót- sövényeiken kívül, a japánok a folyó men- tén is erődítményeket emelnek, amelyeknek az a célja, hogy elszigeteljék a koncesszió- kat egyik pillanatról a másikra. Hitelt ér- demlő helyről közölték, hogy északon a japá- nok már utasításokat is kaptak, hagyják el a koncesszió területét.

Tokió, március 2. (Rador). A japán lapok közlik, hogy Csang-Kaj-Sek átteszi szék- helyét Csunkingból Kunmingba, amely kívül esik a veszélyes sávon.

Légvédelmi vita az angol alsóházban

London, március 2. (Rador). Az alsóház ma éjjeli ülésén folytatta a polgári lakosság légvédelmének vitáját. Az ellenzék nevében Herbert Morrison bírálta a kormány tevé- kenységét, de méltatta John Anderson nem- zetvédelmi miniszter munkásságát. Kijelen- tette, hogy a polgári lakosság számára nem áll rendelkezésre elég menedék. Több más ellenzéki képviselő felszólalása után Sir John Anderson kijelentette, hogy a kormány Fehér könyvet fog kiadni a légvédelemről. Február 18-ig 371.000 ember jelentkezett passzív légvédelmi szolgálataira, ami örven- des tény. A vitát pénteken folytatják.

Ülést tart a román személyzetet elhelyező bizottság

Bucuresti, március 2. Ma, pénteken ül össze Bucurestiben a nemzetgazdasági minisztériumban a román személyzetet elhe- lyező bizottság.

— Bombamerénylet a londoni vízművek ellen. Londonból jelentik: A Stonebridge Park közelében ma reggel robbanás történt, ami a North Circular nevű vízmű és az Union vízvezeték ellen irányult. Ez a vízve- zeték egyike a legjelentékenyebb angol mű- alkotásoknak. A robbanás levegőbe röpített több cementtömböt és súlyosan megrongálta a vízvezeték fémötvezetét. A vízvezeték kül- ső falán méteres betűkkel volt felírva a „Die“ (halál) szó.

— Röntgen-gépet szerelt fel a szatmári Zsidókórház. Tudósítónk jelenti: A szatmári zsidóság nagylelkű áldozatkészségéből alapított Zsidókórház a napokban elérte fejlő- désének egyik igen fontos állomását. Rönt- gen-készüléket szerzett, amelyek eddig nagy hiányát érezték. A legújabb típusú Rönt- gen-gépet már felszerelték és üzembe helyez- ték: Röntgen- orvosokká dr. Szemes Imrét, az ismertnevű tudósorvosot és dr. György Oskárt sikerült megnyerni. A rövidhullámú gép kezelője dr. Fischer Miklós. Röntgenje révén a Zsidókórház még inkább be tudja tölteni nemes hivatását.

**TÖL
K**

désére utá- a magyar- mben való- utazának en körülmé- sen se nem- ni a sport-

SPORT

A Viktoria futbalcsapata március 19-én Budapesten játszik a Kispesttel

Távíratilag hívták a Viktoria csapatát, amely a meghívást elfogadta

Cluj, március 2. (Az Uj Kelet tud.) A Viktoria futbalcsapatának vezetősége ma táviratot kapott a Kispest vezetőségétől, amelyben március 19-re barátságos mérkőzésre hívják Budapestre. A táviratban Kispest közli, hogy a Viktoria budapesti látogatását a budapesti csapat rövidesen Kolozsváron visszaadja.

Tekintettel arra, hogy a Victorianak március 19-én nincs bajnoki mérkőzése, a meghívást elfogadta, ugyanakkor tudomásulvette, hogy a Kispest csapata revánsmérkőzést fog Kolozsváron játszani.

A Budapestről jövő meghívás kolozsvári sportkörökben igen kellemes impressziókat keltett, ahol igen sokra értékelik, hogy a megtisztelő meghívás éppen a Viktoria csapatát érte.

Hír szerint a Viktoria csapat mérkőzése alkalmából kirándulást szervez Budapestre, amelyre már szépszámu jelentkezés történt.

Mi újság a sportvilágban?

A kolozsvári villamosműi sportegyletének szezonszámba vasárnap nagy érdeklődés mellett tartott siversenyét a Vlegyásán. A versenyt Gebefügi Ferenc nyerte. Az I. osztályú műlesiklásban (körülbelül két kilométeres távon 11 kapuval): 1. Gebefügi Ferenc KAC 2 perc 17 mp, 2. Csegezi Antal 2 perc 41 mp, 3. Vantu főhadnagy 2 perc 43 mp, 4. Radassu 2 perc 47 mp, 5. László László 3 perc 07 mp. (13 induló). II. osztályú műlesiklásban (kb. egy kilométeres távon 8 kapuval): 1. Janoffiuc 3 perc 17 mp, 2. Negulescu 3 perc 42 mp, 3. Niculescu 3 perc 48 mp. (5 induló).

Kuck Jonny, az amszterdami olimpia sulydobásának amerikai győztese visszavonulása óta „rendes” honpolgár. Űzlete van, jól keres és nevét talán sohasem hallottuk volna, ha nem történik vele az alábbi különös eset: Kuck szabójánál ruhát csináltatott. Amikor a kész ruhát felpróbálta, megfeszítette karizmat. E pillanatban a ruha két karján és a háta közepén hatalmas recsenéssel felhasadt. Szegény szabó újra megcsináltatta a kabátot, de Kuck a második próbánál hasonlóképpen cselekedett. A kabátból ismét rongy lett. A kis szabó elvesztette hidegvénét és — sulydobójának ide, sulydobójának oda — dihében belerugott az olimpiai bajnok lábszárába. Kuck egyet jajdult és lerogyott. A szabó rugása eltörte a sipsontját. Most kórházban ápolják.

Dékányi Ernő, az ismert kitűnő kolozsvári sportoktató március 7-1 kezdettel a Park-szanaszatórium medencéjében uszótanfolyamot rendez. Felvilágosítással a fürdő pénzára szolgál.

Magyarország nem vesz részt az asztalitenisz világbajnokságon. Az új zsidótörvény értelmében ugyanis a válogatott arányszámát is megállapították. E szerint Magyarország bármely sportválogatottjában csak legfeljebb egy zsidó játékos játszhat. Megfelelő számú keresztény asztalitenisz játékos nem áll a magyar ping-pong-szövetség rendelkezésére, ezért a magyar csapat nem is indul a kairói világbajnokságon.

Olimpiai sorsjáték lesz Finnországban. Egy sorsjegy ára kb. 35 lej lesz. Kétszáz-ezer sorsjegyet ad ki a finn állam. Huszmillió finn márka bevételre (kb. hetvenmillió lejre) számítanak. Ebből kilenc milliót fizetnek ki a nyerteseknek, a többi az olimpiai alapra megy.

Svájcban mozgalom indult meg, amelynek célja a teniszversenyeken szokásos „hencegés” megszüntetése. Egy versenyző egy versenyen csak két ütőt használhat. Az idén már nem lehet öt-hat ütővel keseríteni Svájcban a szegényebb versenyzőket.

Ma este a Basarabia hajón indul utnak Kairóba Románia asztali-tenisz válogatott csapata, amelynek tagjai: Erős Géza, Victor Vladone, Sighisoreanu, Naumescu, Angelica Morariu Albín vezeti. Az egyéni számokban a fentiekben kívül indulnak még: Victor Marcus és Mandi Moscovici. A játékosok ping-pong asztalt is visznek magukkal, hogy utközben gyakorolhassanak.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Pénteken fél kilenckor, szombaton este kilenckor, vasárnap délután hatkor és hétfőn este fél kilenckor

HERCZEG FERENC monumentális remekműve a

Bizánc

SZEREPLŐK:

Konstantin császár	Nagy István
Irene császárné	Erényi Böske
Demeter nagyherceg	Kovács György
Tamás nagyherceg	Csengeri Aladár
Olga nagyhercegnő	Paál Magda
A patriárka	Mészáros Béla
Notarasz Lukács	Réthely Ödön
Spiridion főkamrás	Tompa Sándor
Leonidász	Lantos Béla
Lizánder	Fülöp Sándor
Lankarisz	Jenei János
Krábesz	Deésy Jenő
Zenobia	Beness Ilona
Giovanni	Simon György
Herma	Fényes Alice
Ahmed Khán török követ	Bodó György
Lala Kamil török követ	Tóth Elek
Anna udvarhölgy	Feledi Éva
Zoe udvarhölgy	Rajnai Elli
Matheo genovai zsoldos	Örvössy Géza
Folko genovai zsoldos	Perényi János
Nerio	Szentes Ferenc
Dukász népszónok	Dancsó György
Korva népies író	Rajnai Sándor
Murzafoz	Csóka József
Egy kalmár	Csengeri Lajos
Egy asszony	Czopán Flóri
1.	Faluvégi Gizella
2. nő	Faludi Márta
3.	Gellért Ibolya
1.	Kozma Gyula
2. férfi	Solymossy Olivér
3.	Szakács Sándor

Rendező: Szabados Árpád. Az eredeti díszleteket Vásárhelyi Ziegler Emil tervezte. A zene- és énekkart: Stefanidesz József vezényli. A szöveget Hoffmann Mária éneklé

HETI MŰSOR:

Péntek fél 9: Bizánc. (Herczeg Ferenc monumentális drámája. Teljesen új, korhű díszletekkel és jelmezekkel. Főszereplők: Erényi Böske, Fényes Alice, Beness Ilona, Paál Magda, Nagy István, Kovács György, Tóth Elek, Jenei János, Tompa Sándor, Csóka József, Simon György, Mészáros Béla, Réthely Ödön, Lantos Béla, Fülöp Sándor, Deésy Jenő, Csengeri Aladár, Bodó György, Örvössy Géza, Perényi János, Rajnai Sándor, stb. Rendező: Szabados Árpád. A díszleteket Vásárhelyi Ziegler Emil tervezte. Az ének- és zenekart Stefanidesz József vezényli. Premierbérlet 27. sz.) Szombat délután 5: A szomjas krokodil. (Olcsó helyárrakkal.) Szombat este 9: Bizánc. (Rendes bérlet 27. Irodalmi bérlet 19.) Vasárnap délután 3: A cigány. (Olcsó helyárrakkal.) Vasárnap délután 6: Bizánc. (Harmadszor.) Vasárnap este 9: Angyalt vettem feleségül.

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Az örök titok. J. Spielmann „Az abbé” című világhírű színművének grandiózus filmváltozata, főszerepekben: Harsányi Rezső, Gárdai Lajos, Fedák Sári, Földényi László, Sulyok Mária. Zenéjét Liszt és Berlioz kompozícióinak felhasználásával összeállította és dirigálta Koudela Géza.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Vivian Romance legújodikképp francia filmszínésznő eddigi legnagyobb filmjében: Leláncoolt asszonyok. Számozott helyek elővételben kaphatók. Telefon 37-05. Előtte 2 premierbérlet: Metro és Fox.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

Premier! Az ördögös igazság. A szezon legjobb vígjáték-száger. Főszereplők: Irene Dunne és Cary Grant. Műsor előtt a legfrissebb világhírű.

BIO MOZGÓ MŰSORA:

(Volt Munkás mozgó)

Ma 3, 6 és 9 órakor nagy kettős sláger: I. Fegyverbe! (Kitört a béke). Az évad legnagyobb háborús film-drámája. Fősz.: Spencer Tracy, Franchot Thone és Gladys George. II. Ember kit meg kell ölni. (Benoit kapitány). Izzalmas kém-dráma. Fősz.: Jean Murat, Viviane Romance és Jules Berry. Következő műsor: I. A romboló. Fősz.: Boris Karloff és Lugosi Béla. II. Botrány az Operában. Fősz.: A Marx testvérek.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Far-West banditák. Izzalmas kalandorfilm a cow-boyok életéből, főszerepben a csengő hangú Fred Scott. Műsoron kívül színdarabok pótképek.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

I. A Fehér Vadász. Nagy expedíciós film. Főszerepben Warner Baxter. II. A fekete vér. (Kelet lángokban). Főszerepben Jack Holt. III. Uj hirodó és színes Mickl Maus. Jön színdarabok premier. Kis Manyi és Simon Maresa filmje: Egy éjjel a kék Dunán.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, március 3.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: A Visarion-templom énekkarának hangversenye. 18.40: Rádiózenekar. A hangverseny szünetében kb. 19.50: Felolvasás. 20.35: Közvetítés az Operaházból. A szünetekben hírek. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemek. 11: Hírek. 13.10: Zongora- és gordonkaszámok. 13.30: Hírek. 14.30: Cigányzene. 15.35: Hírek. 18.10: Cigányzene. 18.50: Sport. 19.20: Hanglemek. 20.15: Ignác Rózsa előadójestje. 21: Az Operaház előadása a Városi Színházban: Traviata. 21.40: Hírek. 22.40: Hírek. 24.20: Jazz. 1.05: Hírek. Belgrád, 20: Lemezek. Szófia. 20.50: Rossini: A szevillai borbély, opera.

Könyvkötészeti munkákat izlésesen és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészet

Tulajdonos: MARK LAZAR.

CLUJ, Piața Unirii 9.

FELHÍVÁS

A wieni és németországi hittestvéreket pászkával és más élelmiszerekkel ellátni célzó országos akció, amelyre mindkét erdélyi központi Iroda a hitközségek figyelmét körlevélben hívta fel, csak abban az esetben tudja feladatát teljesíteni és a vállalt misszióknak eleget tenni, ha a hitközségek hozzájárulásukat soronkívül sürgősen az oradeai orth. izr. hitközséghez eljuttatják.

Nagyon kérjük a testvérhitközségek t. vezetőségeit, szíveskedjenek sürgős átutalásaikkal a pászka előállítását és az akció teljes beszerzését lehetővé tenni. Az erdélyi zsidó társadalomnak az üldözött testvérek segítségében teljes erejéből kell részét kivennie, de az akció sikere csak úgy biztosítható, ha a nemes célra szánt pénzeszközök haladéktalanul a bizottság rendelkezésére bocsáttatnak.

Oradeai orth. izr. hitközség
Előjárósága.

APRÓ HIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 74 lej. Allástkeresők, üdülőhelyek és fürdőhirdetéseket, továbbá elvezett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csak előrefizetés mellett közzétehetjük. Jellegűségekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

UJ MINTAKKAL BOVÍTTETTUK dus válszaktéku vert csipkeszövet mintaterrünkét. Kivánt méretben DER-BESC függönykellékszakszükségletben. Gólya áruház feletti emeleten.

RADIOASZTALKARA, COMODRA, TALLALORA, VITRINBE NIPPEK ALA több ezer különböző méretű és alakú terítő és motív elárúsítása szenzációsan olcsó árakban DER-BESC függönykellékszakszükségletben. Legszebb purimi ajándék.

Amatőrfényképezés felvételeit, másolatait jutányosan dolgozza ki Friedmann (Fotó-artist) Cluj, Regina Maria 46. Amatőrök díjtalan oktatása.

Nyelvszakos jegyetemista vállalja diákok korrepetálását, francia, német, latin és görög nyelvórákat ad, vagy bármilyen irodai munkát vállal szerény díjazás ellenében. Cim a kiadóban.

Kiadó egyedülálló egyénnél különbejáratu, napos szoba fürdőszobahasználattal úresen, vagy butorozva. Török, Stroescu 11/a.

3 szoba, konyhás lakás, összes mellékhelyiségekkel, kerttel, 2 szoba, konyhás lakás, összes mellékhelyiségekkel, kerttel Calea Maresal Foch 59. szám alatt május 1-re kiadó.

Trikotázsmester, elsőrangú munkaerő, ke-restetik állandó alkalmazásra vidéki városba. Braun Wilhelm Bucuresti, Cazármei 24.

Butorozott szoba, fürdőszobahasználattal két személy részére, esetleg konyhahasználattal kiadó. Klein, Regina Maria 9.

Fiatal borkereskedősegéd azonnali belépésre kerestetik. Román és magyar nyelvtudás fontos. S. Schilling, Hunedoara.

Purimi tortákat, kuglereket, apró teasüteményt, elsőrangú kindlit csak Adlernél rendelni. General Gherescu 7. Óvár.

Héber órát ad diplomás héber tanár. Jelentkezni a Concordia Clubban vasárnap, kedd és csütörtök este 8 és 9 óra között. Havi tandíj 50 lej.

Doktorjelölt feleségül venne vallásos, zongorázni tudó, vagyomos urileányt. E. S. Kraucky Bucuresti, Băneasa 14, Str. Neagre Voda.

Három nyelvet beszélő, cipőszakmában jártas eladót sürgősen keres Magazin General, Piața Libertății 14. Brasov.

Bevezetett és bejegyzett ügynökség a rövid- és köztartu szakmából képviselőt keres utazással, esetleg rentabilis tüzeltbe, vagy vállalatba betársulna. Jellege: „Jó összeköttetés”.

Zsidó leány vagy asszony teljes ellátást kaphat Bob 13. II/8.

Irógép eladó teljesen új állapotban. Royal amerikai gyártmány. Lei 23.000. Kötés miatt. Piața Mihai Viteazul 39. emelet. ajtó 3.

A ide

Bu vagon mium lejár. nemze működ A biz hogy

18.

Buo

nyitó bona tait, a kező g

bu ku ár ro ba bo ler szo rep na tök eg

A fer legtöbb sarolt. januári százaléki gium 1.

NE

Sulem

Jantevna

Igen, a

ott nehár

mocsár é

caddik tu

Jantev az

törődjék

Egyelőre

lesz még

libalegelo

tudna.

— Az

— mondja

jutna, ho

köblönkné

— Jó, j

misma fölé

mint más

okozta sz

leg Károly

bert misna

sák a zsin

Szrule J

az udvarra

szélgést

— Járt

Erős fiata

ágrólszak

dozza a lo

Feige néni

haza.

Sulem felé

— Miféle

— Jórav

már kiinn

akarja... Ra

Szrule J

— Még

KÖZGAZDASÁG

A buzaexportprémiumok fizetési határidejét április 9-ig meghosszabbították

Bucuresti, március 2. Megirtuk, hogy a vagononként 13.000 lejes buzaexportprémiumok fizetési határideje március 9-én lejár. A kérdéssel tegnap foglalkozott a nemzetgazdasági minisztérium kebelében működő *legfőbb buzaértékesítési bizottság*. A bizottság tegnapi ülésén elhatározta, hogy 13.000 lejes exportprémiumot válto-

zatlanul fenntartja és a nemzetgazdasági miniszternek egy hónapos — április 9-ig történő — meghosszabbítására tesz indítványt. Értesüléseink szerint a nemzetgazdasági miniszter vonatkozó rendelete a hivatalos lap holnapi számában fog megjelenni.

Visszaesett az amerikai vasipar foglalkoztatottsága. Az USA hivatalos statisztikái szerint — hónapok után először — február utolsó hetében visszaesett az USA vasiparának foglalkoztatottsága. A jelentés szerint az USA vasipara február utolsó hetében 54 százalékos kapacitás kihasználással dolgozott, az előző heti 55 százalékos foglalkoztatottsággal szemben. A visszaesést a külföldi hadianyagrendelések csökkenésével magyarázzák.

Esnek a kávéárak. Braziliában és a közép-amerikai államokban az idén oly nagy volt a kávétermés, amelyhez hasonló évek óta nem volt. Mivel különösen a középamerikai államok kávékínálata túl nagy, a brazilai kávékartell az árak tartására most kevésbé képes, mint azelőtt és éppen ezért a kávéárak az összes világgiaconok esnek.

A Banca Naționala újabb körlevele a bankokhoz a szabadforgalmi devizákkal kapcsolatban. A Banca Naționala vezetősége újabb körlevelet küldött az autorizált bankokhoz, amelyben részleteiben is magyarázza az új szabadforgalmi devizarendszerben követendő eljárásokat. Az újabb körlevél csak kis mértékben honorálja az autorizált bankok ama kívánságait, amelyet a memorandumban néhány nappal ezelőtt kifejezésre juttattak.

Csehszlovákia egyes romániai megyéiből nem veszt át élőállatokat. A csehszlovák földművelésügyi miniszter rendeletet adott ki, amely szerint tilos az élőállatok behozatala ama romániai megyékből, amelyekben száj- és körmőfájás járvány dúl. A rendelet 24 romániai megyét sorol fel, amelyek között a következők erdélyi és bánáti megyék vannak: Arad, Krassó, Szörény, Hunyad, Temes, Brassó, Háromszék. A többi erdélyi megyékből szabad behozatalt engedélyez a csehszlovák földművelésügyi miniszter rendelete.

Ujabb rendelkezések a román-dán kompenzációs export-importforgalommal kapcsolatban. A külkereskedelmet irányító igazgatóság rendelete szerint március 15-ike után Dániába kompenzációs uton exportált áru ellenértékéért csak Dániából hozható be áru, vagyis a háromoldalú kompenzációs Dániával kapcsolatban tilosak.

A földművelésügyi minisztérium vetéshelyzet jelentése. A földművelésügyi minisztérium legújabb jelentése szerint a tavaszi mezőgazdasági munkálatok megkezdésére kedvező az időjárás. Az őszi vetések helyzete kedvező. A legtöbb vidéken a tavaszi szántások már megkezdődtek, sőt egyes helyeken megkezdtek a tavaszi buza, árpa, zab és borsó vetéseket is.

A Telefonszolgálat kétszáz millió hitelt kapott a Postacsekkpénztártól. A Telefonszolgálat (S. A. R. de Telefoane) a Postacsekkpénztártól 200 millió lejes kölcsönt vett fel. A tranzakció bucuresti bankkörökben feltűnést keltett, mert a hatalmas külföldi tőkeforrásokkal rendelkező Telefonszolgálat miért beföldön vesz fel kölcsönt.

Zürichi árfolyamok (március 2.): Márka 176.62, holland forint 233.60, dollár 440.—, font 20.63, francia frank 11.66, olasz lira 23.15, csehszlovákia 15.05, pengő 87.25, dinár 10.—, lej 3.37, zloty 83.—, belgas 74.05.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.31—143.38
font	662.40—672.76
palesztinai font	663.00—673.44
holland forint	75.10—76.17
svájci frank	32.08—32.57
francia frank	3.56—3.77
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehszlovákia (hivatalos)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdabbak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Palesztinai font, 30%-os sz.kvóta	1900—1840
angol font, 30%-os szabadkvóta	1770—1775
angol font, 20%-os kvóta	1380—1420
angol font, 40%-os kvóta	1092—1109
holland forint, 30%-os sz.kvóta	198
dollár, 30%-os szabadkvóta	380—385
svájci frank, 30%-os kvóta	85—87
francia frank, 30%-os sz.kvóta	10.05
belgas (kliring)	61
belgas, 15%-os	63.80
svédkorona, 30%-os kvóta	94

18.469 vagon gabonát exportáltunk január hónapban

Anglia a román gabona legnagyobb vásárlója

Bucuresti, március 2. Az exportot irányító igazgatóság most tette közzé a gabona exportunk januári statisztikai adatait, amelyek szerint januárban a következő gabonamennyiségeket exportáltuk:

buza	11.632.3 vagon
kukorica	4.067.9 "
árpa	470.2 "
rozs	45.1 "
bab	102.4 "
borsó	101.5 "
lencse	23.1 "
szójabab	32.2 "
repce	306.0 "
napraforgómag	668.7 "
tökmag	257.7 "
egyéb	762.0 "

Összesen 18.469.1 vagon

A fenti 18.469 vagonos mennyiségből legtöbbet — 11.399 vagonot — Anglia vásárolt. Angliába és angol gyarmatokba a januári exportunknak több, mint hatvan százaléka ment. Dánia 1.286.6 vagon, Belgium 1.096 vagon, Görögország 903.2 va-

gon, Hollandia 855.3 vagon, Olaszország 740 vagon gabonát és olajmagvakat vásárolt Romániától január hónapban.

Megkezdődnek a kereskedelmi tárgyalások Csehszlovákiával. A román-csehszlovák külkereskedelmi tárgyalások a napokban kezdődnek meg Prágában. A tárgyaló delegáció vezetőjéül a kormány Christu prágai román követet nevezte ki. A román delegáció többi tagjai a napokban utaznak el Prágába.

Akar Ön a K.K.I. Jenuzsálemi Iőintézetének vendége lenni?

Erjön velünk egy csodás tengeri utra?

Meg akarja nézni

a korányárt pompában virágzó PALESZTINAT?

Na igen,

akkor vegyen részt a KKL persely világvágyában, amelyen Ön is nyerhet

ingyen hajójegyet, 14 napi ellátást és vezetést.

A versenyen résztvehet minden persely, amely 1939. januártól július 1-ig havonként legalább 100 lejt szolgáltatt.

NE FEJL SZOLGÁM JAKOB

Sulem csak néz. Mi jutott eszébe Szrule Jantevnak, hogy a lápos földről beszél? Igen, a caddik is tanácsolta, hogy vegyen ott néhány holdat, mert idővel kiszárad a mocsár és most még olcsón kaphatja. A caddik tudja, hogy szereti a földet, de Szrule Jantev azt kívánta tőle, hogy a kocsmával törődjék és ne a nehéz parasztmunkával. Egyelőre nincs több, mint az öt köből, mikor lesz még a mocsárból szántó vagy akárcsak libalegelő? Ezt Szrule Jantev is mintha tudná.

— Az még sokára lesz valamirevaló föld, — mondja. — De ha egyszer mégis eszedbe jutna, hogy vásárolj, adj egy forintot két köbönként.

— Jó, jó, — feleli Sulem. És visszahajol a misna fölé. Ma még buzgóbban kell tanulnia, mint máskor, hogy levelezkelje a Bakter okozta szörnyű ildomtalanságot. Remélhetőleg Károlyban is azonnal leültettek tiz embert misnájothot tanulni, hogy tisztára mosáák a zsinagógát a méltatlan látogatástól.

Szrule Jantev kinéz a kis söntésablakon az udvarra. Odakinn világít a hó. Új beszélgetést kezd.

— Járt erre, Sulem, egy szegény kéregető. Erős fiatalembernek látszik, csak nagyon ágrólszakadt. Malkele azt akarja, hogy gondolja a lovat, vágjon fát, segítsen neked és Feige néneinek, amíg ők nem lesznek idehaza.

Sulem felnéz a könyvből.

— Miféle ember az?

— Jóravalónak látszik. Beszélhetsz vele, már kiinn van az istállóban.

— Jó, majd beszélék vele. Ha Malkele akarja... Rab Pappa mondja...

Szrule Jantev újra megzavarja Sulemet.

— Még mindig havazik.

— Igen. Rabbi Pappa mondja...

— A gyerekeknek jó szánutjuk lesz.

— Igen... Rabbi Pappa...

— Az idén sikerül a termés.

— Talán sikerül... Rabbi Pap...

— A buzád se fagy el.

— Ha jóisten akarja...

— Már akarja, Sulem. Öles hó fekszik a vetéseden. Mire eltakarodik a hó, meleg tavasz lesz.

Sulem szereti, ha a buzájáról jót mondanak. Eleget ijesztették vele a parasztok. Odébbtolja a gemarát. Elmélázik.

— Az idén mégiscsak krumplit és kukoricát teszek a másik felébe. És egy kevés kendert. Ha több lenne a föld, répát is vetnék. Olyan ufajta répát, édeset. Ezt az a legény a földhöz?

Szrule Jantev leül melléje és oktatja, mint egy nagy.

— Jövőre ne bajszos buzát végy, hanem tarbuzát. Azt vesd el tavasszal. A vetőkrucát ne itt vedd, a dengelegi jób. Krumplit meg a sárosberkeszi parasztoktól kérj.

— Erről még beszélünk, — mondja Sulem és visszatolja maga elé az agyonkoptatott föliánst.

— Fizetned nem kell, Sulem. Leirod neked a tartozásból.

— Tudom, fiam, tudom.

— És ősszel, ha fizetnek a parasztok, természetesen fizetnek. A magtárban összekeverted, mert nem mindégylék egyforma.

— Gondolom, hogy nem egyforma. Az egyik földje jobb, a másiké rosszabb.

— Akik ősszelapátolják a magot, azoknak se kell fizetned. Csak leszámold a rovásból. A megkevert magból két mintát veszel, Sulem. Az egyiket beviszed Károlyba Jehosua Freundnak, a másikat Batizra, rejt Le-

zer Lazarovicsnak. Aki többet ígér, annak adod. Reb Leizer a kukoricát is megveszi. És a krumplit is. Kell neki az égetőbe. És készpénzzel fizet ő is.

— Miután levonta az adósságot.

— Igen, Sulem, miután levonta. A kacoriak kákát hoznak és tözeget. És kész gyékényt is hoznak, meg kasokat. El kell fogadni, a teknős zsidó pénzt ad értük. És ha szőlő nekik, halat is hoznak minden pénteken. Malkele jól főzi a halat.

— A kocsmajót megszólal, bejön gubásan, havalas a bakter. Szrule Jantev elébe viszi a járandóságát.

— Na Gazsi bácsi, ma teljesen megtöltöttem, hogy az éjjel még szépen énekeljen nekünk.

— Énekelek én máskor is nektek, Szróli, ha így kiadjátok a részemet.

Gazsi bácsi hörpint, krárog és ez amolyan jeladás volna: a parasztok eleget kocsmáztak, már szedelközhettek. De még nem megy senki. Gazsi bácsi kivonul és friss torokkal a kocma felé bődíti, mert mást a faluban már nemigen érdekelhet: „Tízét ütött már az aura, térjen kiki nyuguvaura”. Erre se nagyon mozdulnak a vendégek. Csak jó félóra mulva, amikor Szrule Jantev megzörgeti a kulcsokat, odamennek a söntéshez átadják kis rovófaikat Sulemnek, aki vonásokat ró beléjük a kicskájával. Elköszönnek, Szrule Jantev becsukja mögöttük a kocsmát. Sulem kinyitja a könyvet.

— Na hálistennek, csakhogy már elmentek. Gyere ide, Szrule Jantev, most én tanítalak téged. Rab Nachmen ben Jicchak kérdi...

— A falu felől szánkócsilingelés hallik. Szrule Jantev nyugtalanul figyel.

— Csak nem Galagonya jön már.

Sulem legyint.

— Az csak reggel jön... Rab Nachmen ben Jicchak kérdi...

A csilingelés erősödik, a szán megáll a kocma előtt. Fáklyafény tükröződik az ablakon, mély férfihangok, valaké dőngeti az ajtót.

— Hé, judeus, hé!

Sulem felugrik, becsapja a könyvet.

— A purec!

Szalad kinyitni a kocsmajót. Valóban a purec az ott. Mindkét purec. Dengeleghy ur és Sárosberkeszy ur. És még egy Harma-

dik is. Valamennyi bundában, vastag báránybőrucsma a fejükön.

— Na zsidó, — szól rá Sárosberkeszy ur Sulemre, — meleg van az uriszobában?

— Azonnal befűtök, adojni purec, öt perc mulva meleg lesz.

— Na de annyit mondok, — dörmögi Dengeleghy ur vidáman. — Ma Gida-nap van és Zsuzsánna asszony elzavart bennünket, hogy aludni akar. Hahaha, az én Gida barátom már tudja, mi az, ha a Zsuzsi aludni akar. Akkor nem kap vinköt. És semmi mást! Hahaha! Ez a Gida ur, is adojni purec. Na ne bámulj rá, mint az uj kapura, hozd azt a tüzelőt.

— Igenis, purec... Szrule Jantev, világíts az uraknak és vidd be a gyertyát az uriba.

Sulem átsietett a gyerekek szobáján, ki a konyhába, száraz tűzfát nyalából a kemence mellől és egy lapátra parasztat kotor. Lábuhegyen visszi. A ház már alszik, csak aludjanak, reggel korán kell kelniük. Malkele mintha kérdezne valamit. Kérdezett vagy csak dünyögött? Sulem halkan felel neki, amikor elhalad az ágya mellett, mert hátha kérdezett.

— A purec, Malkele, a purec.

És már benn is van az uri ivóban, már térdel a kályha előtt, fujja, élesíti a tüzet. A három vendég már letelepedett a nagy díofaasztalhoz, valahonnan előkerült Duduj is, ott áll az asztal végén, próbálja, illegeti a klarinétját, várja a rendelést.

— Na judeus, egy kis jófajta borod van-e? Kóser husvét, most csak arra van kedvünk.

— Sikkárlói sel-pészách, a magunkból, — adja hátra Sulem Szrule Jantevnak, aki kedvtelenül veszi a kulcsokat és megy le a pincébe.

Sulemen átvillan a misna az or-ral és a pincében keresett kovászossal, továbbá a bajonét, amelyet az ászokfa alá rejtett és miközben a száraz fa lángra kap, szeliden mosolyog. Hátrafordul, nézi a harmadik vendéget a fekete tokaszakállal, a tűz el van intézve, a lele és a nighe el van intézve, csak éppen a pangenét nincs még elintézve.

— Mit vigyorogsz? — vonja kérdőre Sárosberkeszy ur. — Hozz inkább addig is egy kis szilvasnapszot. Akít ugy nézel, az is egyik kenyéradó, Gyékényessy Gedeon ur Nagygyékényesről.

(Folytatjuk.)

UJ KELET Legújabb hírek

Előléptetések a kolozsvári rendőrségen

Cluj, március 2. A rendőrség kötelékében március elsejével számos előléptetés és át-helyezés történt. A kolozsvári rendőrség keretében Pop Leontint, az állambiztonsági hivatal főnökét, rendőrségi titkárrá léptették elő. Az előléptetés a rendőrség egyik leg-képzettebb, legteljesítményesebb tisztviselő-jét éri, aki kényes megbízatásában is rend-kívül sok körültekintéssel tett tanúságot. Draghiciu Aurel dr.-t, a büntügyi osztály ki-válóan képzett vezetőjét, elsőosztályú rend-őrfőkomisszárrá léptették elő. Ugyancsak az előléptetettek között vannak Cozma Edmund komisszár, a közlekedési osztály népszerű fő-nöke, Orlescu Constantin alkomisszár, az ál-lomási rendőrség főnöke és Todirascu Gheorgh-e alkomisszár, az állambiztonsági hivatal helyettes főnöke.

A kormány gazdasági bizottságának ülése

Bucuresti, március 2. Szombaton összeül a kormány gazdasági bizottsága. A bizottság vizsgálat tárgyává fogja tenni a legfontosabb időszerű gazdasági kérdéseket és határozni fog a kivitelre kerülő buza és liszt kiviteli prémiumának egyhónapos meghosszabbítási kérdésében.

Bucuresti, március 2. A Magyarországgal lefolytatandó kereskedelmi tárgyalásokkal megbízott küldöttség ma elutazott Buda-pestre.

Tíz évre ítéltek Dornescu asszonyt

Bucuresti, március 2. Eliza Dornescu asszonyt, aki lelőtte az öt elhagyó Urletea-nu mérnököt, a büntető tábla tízévi börtönre ítélte el.

A zsidójavaslat csütörtöki vitája a magyar parlamentben

Budapest, március 2. A zsidójavaslat csütörtöki vitáján elsőnek Müller Antal kereszténypárti képviselő szólalt fel, aki kijelentette, hogy indokoltnak tartja a javasla-tot, mert sehol a világon nem tettek szert a zsidók olyan hatalomra, mint Magyarorszá-gon, ahol az egész közgazdasági életet ural-ják.

Rassay Károly, a következő felszólaló, ki-fejti, hogy a törvényjavaslat százezreket bolygat fel és a gazdasági élet gyökerét érinti. Ezt a törvényjavaslatot — mondotta Rassay — nem a nemzet szükséglet, hanem az emberi önzés hozta életre, amely tulmegy az emberi képzelet határán. Hibáztatja, hogy ezt a javaslatot éppen a felvidék visz-szacsalótlása után dobták be a közvélemény-be. Támadják Imrédy volt miniszterelnököt, aki a nyilasokkal tilt le tárgyalni és még őket is tul akarta licitálni. Rassay úgy véli, hogy meg kellett volna maradni az első zsidótör-vény-javaslat mellett, amely teljes jogokat biztosított a hádirokkantoknak és amelyet később Imrédy visszavont. Közbekiáltások a jobboldalról:

— Ilyet csak egy zsidó tehet.

Majd amikor Rassay kifejtette, hogy a törvényjavaslatnak súlyos gazdasági kihatá-sai lesznek, a jobboldal ismét közbekiált:

— Vándoroljanak ki.

Rassay azonban azt válaszolja, hogy a zsi-dók nem tudnak kivándorolni, mert sehol a világon nem fogadják be őket. Így tehát a zsidó-problémát az ország keretein belül kell megoldani. Elvileg elutasítja a zsidó-javas-latot, de ugyanakkor javasolja, hogy a tör-vényjavaslat tényleg a faji alapokról és emeljük fel a százalék-arányt.

Végyvári József kormánypárti örömmel üdvözlö a javaslatot, amely magyar célt szolgál és amelyet a felvidéki zsidók magatartása tett aktuálissá. Kijelenti, hogy ére-lyes intézkedést vár a kormánytól és ugyan-akkor egész sereg német példát ajánl köve-tésre. Így például, hogy készítsenek katasz-tert a zsidókról és hogy tüntessék fel a ke-resztény üzleteket.

Chamberlain a londoni szovjet-követség estélyén

Fellünő angol-orsz. manifesztáció

LONDON, március 2. Szerda este fényes recepció volt a londoni szovjetkövet-ségen, amelyhez hasonló nem volt a háború óta. Az Havas távirati iroda kiemeli, hogy a recepción jelen volt Chamberlain, Sir Samuel, John Anderson, Thomas Stanley, Lord Plymouth és Winston Churchill. A szovjet rezsim fennállása óta elő-ször fordul elő, hogy angol konzervatív miniszterek részt vesznek a szovjet követ-ség estélyén.

Weizmann döntő kihallgatása Chamberlainnál

Ma közli a miniszterelnök a csütörtöki minisztertanács határozatát a Cionista Világszervezet elnökével

LONDON, március 2. Az angol kormány rendszeres heti minisztertanácsa szer-da helyett csütörtökön tartották meg, amely Chamberlain birminghami útja miatt kellett elhalasztani. Az Havas távirati iroda tudni véli, hogy a minisztertanácson megvitatták a Palesztina-konferencia holtpontra jutása nyomán támadt helyze-tet. A kabinet úgy döntött, hogy olyan határozatot hoz, amely abból a helyzetből kö-vetkezik, hogy a zsidók nem fogadják el tárgyalási alapul az angol javaslatokat. Ma este Chamberlain és Mcdonald kihallgatásán fogadják Weizmann Chaimot, aki-vel közölni fogják a minisztertanács hozott határozatokat.

Az Havas távirati iroda azt is tudni véli, hogy az angol minisztereket értesít-tették azoknak a tárgyalásoknak eredményéről, amelyeket Lord Perth római angol nagykövet folytatott az elmúlt szerda óta egészen a maig.

Általános sztrájkot proklamált a Vaad Leumi?

London, március 2. Ujabb jelentés sze-rint Weizmann Chaim dr. Stephen Wise kíséretében jelenik meg ma Chamberlain miniszterelnöknel. Londoni körökben tud-ni vélik, hogy az angol miniszterelnök kö-zölni fogja a zsidó politikuskokkal, hogy félreértették a kormánynak a javaslatait. Angol vélemény szerint ugyanis az önálló Palesztina nem sértene a zsidó érdekeket, mert egyforma döntési jogot biztosítaná-nak a zsidóknak és az araboknak. Lehet-ségesnek tartják, hogy szóba kerül a zsidó bevándorlás átmeneti felfüggesztésének kérdése is. Chamberlain hír szerint közöl-

ni fogja Weizmannal, hogy a mandátum az angol terv értelmében továbbra is ér-vényben maradna mindaddig, amíg be nem bizonyosodik, hogy az arabok és a zsidók békésen együtt tudnak működni.

Ellenőrizhetetlen jeruzsálemi híradás szerint a Vaad Leumi, a palesztinai zsidó nemzeti tanács általános sztrájkra szólí-totta fel a palesztinai zsidóságot.

Egy külföldi hírszolgálati iroda azt a hírt közli, hogy a zsidó önvédelmi szerve-zet nevében egy titkos jeruzsálemi rádió-állomás ellenállásra szólította fel a zsidó lakosságot.

Pacelli biboros az új pápa

XII. Pius nevet vette fel a katolikus egyház új feje

RÓMA, március 2. Két napig tartó szakadatlan ülésezés után csütörtök dél-után 6 óra 8 perckor szállt fel a fehér füst amely az izgatottan várakozó tömeg előtt kihirdette a pápaválasztás eredményét. A új pápa Eugenio Pacelli biboros, a Vatikán államtitkára lett, aki a XII. Pius nevet vette fel.

Eugenio Pacelli 1875-ben született, 1917-től 1929-ig Berlinben működött, mint apostoli nuncius. 1929-ben emelték biboroni rangra. 1930-ban lett a Vatikán ál-lamtitkára és mint ilyen, ő volt az, aki a Vatikán és Németország között létrehozta a konkordátumot.

A pápaválasztás előzményeiről alábbi tudósításunk számol be.

Az első két menet: negatív

Vatikán, március 2. (Rador). A konkλάβé első szavazásának eredménye negatív volt. A hírt ma délelőtt 10 órakor jelentette be a vatikáni rádióállomás előbb latin, majd fran-cia nyelven.

A második szavazás eredménye is negatív volt. Az eredményt pár perccel 12 óra után közölte a vatikáni rádió.

Bár az érintkezés a külvilággal teljesen lehetetlen, az Havas távirati iroda beavatott forrásra való hivatkozással mégis tudni véli, hogy a konkλάβé reggeli szavazásának eredményeképpen Pacelli biboros 27 szavazatot kapott a külföldi biborosok részéről, míg az olasz biborosok csak kevés számban szava-ztak rá. A hírt nem erősítették meg hivata-los helyről.

Vatikánváros, március 2. Az erre a célra kijelölt prelátusok jelenlétében ma reggel a

konklávé pitvarába élelmiszert vittek be a biborosoknak: kényeret, adriai tengeri har-lat, sajtokat és a Gandolfo kastély kertjében termesztett zöltségeket. Az élelmiszereket forgóajtón juttatták be a biborosokhoz, majd az ajtót ismét eltorlaszolták. Két másik forgóajtót kinyitottak abból a célból, hogy a biborosok postáját bejuttassák, amelyet ma reggel néhány prelátus és a konkλάβé marsalljának jelenlétében adtak át. Ezután az ajtókat ismét eltorlaszolták.

A hagyományos füst első ízben délelőtt 11 órakor szállt fel. Akik a füst megjelenését figyelték, nagy izgalommal szemlélték a sűrű gomolyagot, mert első pillanatban nem tudták meghatározni a füst színét. A gomo-lyag azonban egyre terebélyesedni kezdett és akkor világosan kivehető volt, hogy fekete színű. A Szent Péter téren türelmetlenül várakozó sokaságon morajlás zúgott végig.

Oriási tűz pusztított egy angol városban

London, március 2. Halifaxban nagy tűz ütött ki, amely elpusztította a Queen szá-lót. A tűznek hat halott és harminc sebe-sült áldozata van. A hatóságok valószínű-nek tartják, hogy a romok alatt más ál-dozatok is vannak, mert a tűz kitörésének pillanatában 117 személy tartózkodott a szállóban.

Ezer üzemet tud hadiszergyárrá alakítani az Egyesült Allamok

Chicago, március 2. Johnson amerikai helyettes hadügyminiszter, a kereskedelmi kamara tagjai előtt tartott beszédében ki-jelentette, hogy az amerikai hadsereg ezer üzemet választott ki, amelyek szükség ese-tén azonnal gyárthatnának municiót. A nemzetvédelmi terv 376 millió dollárt irá-nyoz elő repülőgépgyártás céljaira és az csak a kezdetet jelenti.

Danzigban kizárják a zsidókat az ügyvédi és közjegyzői kamarákból

Varsó, március 2. A lengyel távirati iroda jelenti, hogy a danzig zsidókat kizárják a város ügyvédi és közjegyzői kamarájából. Egyetlen zsidó ügyvéd kap felhatalmazást arra, hogy jogtanácsosi minőségben a zsidó ügyfelek rendelkezésére álljon.

Olaszország cáfolja, hogy több korosztályt behívtak volna

Róma, március 2. Beavatott olasz körök-ben cáfolják azt az egyik amerikai távirati iroda által terjesztett hírt, amely szerint Olaszország fegyverbe hívott öt, vagy hat tartalékos korosztályt.

Világkörütra indul Schacht dr.

Berlin, március 2. Dr Schacht, a német birodalmi bank elnöke, Svájcban Német-ország adósságairól tárgyal angol bankárokkal. Ezután Schacht világkörüli utra indul, amelynek során Kelet-Azsiába, Holland-Indiába, Közép- és Kelet-Afrikába, valamint Közép-Amerikába látogat el. Utjának célja, hír szerint, a német kivitel fellendítése.

— Leánya született a japán császárnénak. Tokióból jelentik: A japán császárnő leány-gyermekeknek adott életet.

— Ujabb kivégzés Németországban. Ber-linből jelentik: Arthur Goset, akit utomálás miatt halálraítéltek, ma kivégezték.

— Eddig 248 olasz család hagyta el Kor-zikát. Párizsból jelentik: A korzikai Bastiá-ból közik, hogy Mussolini ismeretes felhí-vására eddig 248 olasz család, összesen 795 ember, köztük 325 gyermek hagyta el Kor-zikát.

— Kollas bucaresti görög követ átnyujtot-ta megbízó levelet Ofelségének. Bucaresti-ből jelentik: Kollas görög követ ma ünne-pélyes külsőségek között átnyujtotta meg-bízó levelet az uralkodónak.

— Délafrikában eltították a feketebő-rieknek, hogy a fehérek negyedében lakja-nak. Fokföldről jelentik: A délafrikai kor-mány törvénytervezetet fogadott el, amely eltiltja a fekete és az ázsiai fajhoz tartozó lakosságnak, hogy a fehérek negyedében lakjanak.

— Ujabb összetűzés a hinduk és muzul-mánok között. Rangoonból jelentik: A hin-duk és a muzulmánok között tegnap újabb összetűzés történt, amelynek három halálos és 16 súlyos sebesült áldozata van. Az el-múlt 24 óra alatt 200 letartóztatás történt.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 13. Telefon: 18-80.

BUN DE IMPRIMAT